

TORSDAG 5 OKTOBER. NR 40/2017

Inga mallar
för integration
av flyktingar

Sidan 4

Reservera
resurser
för krigstid

Sidan 6

Finland fick sin
första doktor
i kyrkomusik

Sidan 11

Vågar steget

Sidan 2

Förstår du vad det betyder?

Sidan 8

Från länkkorv
till modedieter

Sidan 7

Maria Sundblom-Lindberg
botaniserar i kvinnokläder

Sidan 19

Luthers kovändning
räddade kyrkorgeln

Sidan 12

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Mellan ord och handling

ÅRETS UPPLAGA av Bok & Bibliotek i Göteborg blev en osnygg historia. Det började med att mässan trots branschfolkets bestörta protester släppte in högerextrema Nya Tider som utställare, för andra året i rad.

Tidningen, som ges ut en gång i veckan i drygt 4000 exemplar, beskriver sig själv som en av dem som ”säger som det är”. Utomstående klassar den på goda grunder som både främlingsfientlig och nationalistisk.

Att den här sura, lilla tuvan, med hänvisning till yttrandefriheten, ska tillåtas att riskera att stjälpa hela det goda torg bokmässan utgör är sorgligt. Blir det fler författar- och förläggarbojkotter nästa år börjar det se illa ut för hela forumet.

SOM EN elak draksvans kom årets nazistiska manifestation på gatorna utanför mässan. Den Nordiska motståndsrörelsen (NMR), en högerextrem, militant organisation med nazistisk ideologi valde Göteborg för en maktdemonstration i form av en marsch – som stadens beslutsfattare tillät trots stark kritik.

Konfrontationer var ett faktum. De ägde rum också alldeles utanför bokmässans entré. Att polisen hade hårdbevakning av staden i det som kallades ”den största svenska polisoperationen på många år” räckte inte till för att hindra våldet att blossa upp i form av stenkastning och kravaller.

DET FINNS så många ”om” i den här historien. Vad om Svenska Mässan hade sagt nej till utställarna – trots att det hela också handlar om yttrandefrihetens svåra gränsdragningar? Vad om Göteborgs stad hade sagt detsamma till NMR?

Fastän allt det som sjöd under de tre dygnen på mässan i grund och botten handlar om kampen att erövra ordet, att genom historien ge nya tankar luft och vingar ispråket – om att armbåga sig till rätten att tänka i ord, kvarstår ändå frågan: Får man skriva och säga vad som helst? Också de onda orden?

DE GODA orden fanns också – inne i mässhallen, på podier, seminariescener, anslagstavlor och mellan miljoner bokpärmar. De fanns i samtalen, bland dem många med tydliga kyrkliga förtecken. De hördes i andakterna som hölls för tidiga mässbesökare.

I HANDLING tog de goda orden till gatorna i form av olika initiativ mot våldet, de fanns i kyrktrappona och på torgen. En av de berörande manifestationerna lutade sig tryggt mot orden, de väl tänkta och publicerade. Sådana ord som Bok & Bibliotek ska förvalta. Det hände till exempel när en jättekör ställde sig vid Lisebergscenentrén och sjöng Theodorakis *En sång om frihet*, så att det rungade mellan tjuven från nöjesfältet.

*Och om du vill ditt väl förstä.
Och vara fri när molnen går.
Så bygg en värld, en värld att leva i.
Nu gäller det ditt liv, ditt eget liv.*

(Klippet med kören finns på Kp:s Facebookprofil).

May Wikström är chefredaktör för Kyrkpressen.

PROFILEN: HELENA HULT

”Det tog mig några år att inse att det är jag som har mycket att lära mig av dem.”

Alla är lika viktiga

Där du går ska din väg öppnas för dig. Så har Helena Hult upplevt sitt liv, som fört henne från Helsingfors till Tanzania, från ett redaktörsjobb till missionsfältet och sedan till uppgiften att hjälpa barn knäcka läskoden.

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

Som 23-årig ung redaktör på Församlingsbladet (Kyrkpressens föregångare) var **Helena Hult** på en gudstjänst och hörde den gamla Indienmissionären **Uno Axelsson** tala. Han sa: ”De gamla missionärerna kommer hem, men vem ska vi skicka i stället?”

– Det drabbade mig. Jag sa till Gud: om du behöver mig med den utbildning jag har så ställer jag mig till förfogande.

Inte långt efter det satt hon på Församlingsbladets redaktion och fick ett samtal av **Birger Eriksson**, som jobbade på Finska Missionssällskapet. Det var lördag och han undrade om hon hade tid att träffa honom på redaktionen – det hade hon, för hon tänkte att han kanske skulle ge henne ett nyhetstips. Men han var ute i ett annat ärende.

– Han niade mig – lilla flicka! – och sa: Är Ni intresserad av mission?

Det måste hon medge att hon var. Då undrade han om hon kunde åka som lärare till Tanganyika omedelbart, eftersom två missionärsfamiljer behövde en lärare för sina barn för att kunna stanna kvar.

Hon fick tre dagar på sig att fundera. Hon sa ja.

Tände till på nytt

Det här hände i början av sextioalet, och när hon bestämde sig för att åka visste hon att det var ett stort beslut hon fattat. Hon skulle vara borta i fem år och inte komma hem under den perioden. Och när hon kom hem – då hade kanske alla vänner redan bildat familj?

Men det blev inte som hon tänkt sig. Hon råkade träffa **Henrik Hult**, som hon sällskapat med tidigare. Han fick reda på att hon skulle åka och bjöd henne på Brahe djäknars bankett som en sorts avskedsgåva.

– På den banketten tände det till på nytt mellan oss. Steg för steg ledde Gud oss vidare. Det första året var jag i Tanzania ensam, och vi brevväxlade. Det tog tre veckor för breven att komma fram.

Till sommaren betalade han hennes resa hem, och de gifte sig till hösten. Småningom kallades Henrik, som hade ekonomutbildning, till jobbet som ekonomichef för stiftet. De bodde i Tanzania i tio år, med några hemmaår däremellan, och två av deras tre barn är födda där.

45 000 tegelstenar

Den Helena som kom hem till Finland efter tretton år som missionär var på många sätt en helt annan person än den där unga 23-åringen som jobbat på Församlingsbladet och fattat ett spontant beslut att åka till Tanzania.

– När jag åkte var jag omogen på många sätt, jag trodde att allt skulle bli bra om människorna i Tanzania blev mer som vi. Det tog mig några år att inse att det är jag som har mycket att lära mig av dem.

Hon lärde sig hur viktigt det är att vi har omsorg om varandra. Hon lärde sig att det är naturligt att de som har get till dem som inte har.

– Och att alla är lika viktiga. När kontraktsposten kom på besök skakade han hand med vartenda barn som hade samlats där.

Det här var kritiska tider i Tanzanias historia. Hon åkte ut i början av 1960-talet då landet fick sin självständighet.

– Det var oroliga tider, och vi var väldigt påpassade. Ändå kändes det lugnt och tryggt när jag jämförde med hur det var då vi åkte på återbesök på 2000-talet. Nu var brottsligheten utbredd och alla måste ha nattvakter.

Utanför Njombe, där de bodde, fanns byn Kibena. Där arbetade Helena Hult bland kvinnorna och lärde dem sy kläder för hand. Missionsvänner från Pedersöre höll dem med material.

I Kibena byggdes en ny kyrka.

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör May Wikström tfn 040 153 0313 may.wikstrom@kyrkpressen.fi	68600 Jakobstad tfn 040 831 3599 Redaktörer e-post: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi Ulrika Hansson tfn 040 831 6322 Christa Mickelsson (tjänstledig) Johan Sandberg (Österbotten) tfn 040 831 3599 Nicklas Storbjörk tfn 040 831 6545 Sofia Torvalds	tfn 040 831 6748 Emelie Wikblad tfn 040 831 6836 Webbredaktör: webred@kyrkpressen.fi Layout: Malin Aho tfn 040 831 6902
Redaktionen i Helsingfors Sandvikskajen 13 00180 Helsingfors tfn (09) 612 615 49/ 040 831 6545 redaktionen@kyrkpressen.fi Redaktionen i Österbotten Norrmalmsgatan 21 A,	Utgivare: Fontana Media Ab Bank: Danske Bank IBAN: FI34 80001301158540 BIC: DABAFIHH	Paradbild: Sofia Torvalds Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonseredaktör: Erika Rönngård tfn 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi	Lämnar in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad. För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.	Ludvig Andersson , tfn 044 050 3020, Jonny Åstrand , tfn (06) 347 0608, eller 0500 924 528, fax (06) 347 1018
Annonsspriser: Färg 2,05 €/spmm Svart-vit 1,65 €/spmm + Moms 24%	Annonssdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.	Prenumerationspriser: Finland & Norden 65 € Utlandet 84 €
Radannonser: 4,50 €/rad inkl. moms. Familjeannonser: 1 €/spmm inkl. moms.	Annonsförsäljning: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi	ISSN 0356-1275

– Den byggdes av soltorkade tegel och murades med jord, men det fanns inte pengar till tak, och alltid när regnen kom rasade kyrkan.

Följande år började arbetet på nytt: 45 000 tegelstenar brändes och bars för hand till kyrkan. Då tog paret Hult kontakt med Pedersöre församling. Kunde de hjälpa? Fanns det pengar till ett kyrktak?

– Så fick kyrkan sitt tak som en gåva från Pedersöre, och vår dotter döptes i den kyrkan. Det blev en gudstjänst som jag aldrig glömmer. Mammorna hade dekorerat kyrkan så vackert, kören sjöng, och så började det hällregna, så vi hörde inget på grund av smattret mot plåttaket. Men kören sjöng genom hela hällregnet. Vi kände en sådan kär-

HELENA HULT har burits av förbön.

– Jag minns när vår äldsta son var liten och vi skulle välsignas för utresa i Pedersöre kyrka. Han frågade: Mamma, ber alla de här människorna för oss? De bönerna har varit min styrka.

lek att det har ristats in i våra hjärtan.

Under återbesöket år 2010 hade kyrkan förstörats till det dubbla och man måste hålla två gudstjänster varje söndag för att alla skulle rymmas in.

– Gud verkar.

Den svåraste flytten

När Henrik Hult efter missionärsåren fick jobb som economichef i Karleby flyttade familjen från Helsingfors till Karleby – trots ljudliga protester från barnen, som hunnit rota sig. Helena Hult hittade tillbaka till det jobb hon hunnit utöva endast under en kort tid de första åren i Tanzania – lärarjobbet. I tretton år fick hon jobba i en ”fantastisk skola”, Holms skola i Larsmo.

– Den skolan var en sådan gåva till mig.

Men det var den senare flytten hem till Jakobstad som var den svåraste för henne själv.

– Det berodde på att jag inte hade förväntat mig att det skulle vara svårt. Jag hade förändrats, och det hade ju alla gamla vänner också.

Det tog tid innan hon hittade sin plats. Idag är hon medlem i två kvinnogrupper som samlas till bön och bibelstudier, och är aktiv i sin hemförsamling, bland annat i gudstjänstgemenskapen Fokus.

– Jag har tyckt om att som lekman få bära ett verkligt ansvar. I Fokus blir det aldrig som jag tänkt mig. Jag planerar omsorgsfullt, men när kvällen är över har andra ord lagts i min mun – och kvällen har blivit en välsignelse.

HELENA HULT

VARIT MISSIONÄR OCH LÄRARE, NUMERA AKTIV I GUDSTJÄNSTGEMENSKAPEN FOKUS I JAKOBSTADS SVENSKA FÖRSAMLING.

FAMILJ: MANNEN HENRIK, TRE VUXNA BARN, SJU BARNBARN OCH TVÅ BARNBARNBARN.

GÖR PÅ FRITIDEN: MOTIONERAR, HANDARBETAR OCH SJUNGER I KÖR.

Inget rum för kvinnoprästfri mässa

ÄMBETSSYN. Uleåborgs domkyrkoförsamling har beslutat att inte längre låta Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys (Sley) fira mässa i församlingens lokaler. Församlingen anser att Sleys gudstjänstverksamhet är diskriminerande mot kvinnliga präster och därför går emot biskopsmötets direktiv, skriver Kotimaa.

Sleys hemlandsledare Ju-

hana Tarvainen önskar att Uleåborg skulle ta modell av Björneborg, där väckelserörelsen har en skriftlig överenskommelse med en lokalförsamling om gudstjänstarrangemangen.

Uleåborgs domprost **Satu Saarinen** vill också att gudstjänstsamarbetet ska kunna fortsätta, men påminner samtidigt om Uleåborgs stifts historia: fram till

år 2000 hade stiftet en biskop som inte vigde kvinnliga präster.

– Kyrkan har ett präst-ämbete, det finns ingen återvändo till 1990-talet, säger Saarinen till Kotimaa. Trots problemen fortsät-

SATU SAARINEN är domprost i Uleåborgs domkyrkoförsamling. FOTO: ULEÅBORGS DOMKYRKOFÖRSAMLING

ter parterna diskussionen. Sley är inte heller den enda rörelse som velat ordna mässor med enbart manliga präster i Uleåborg. Farhågor om att de uleåborgare som inte accepterar kvinnliga präster nu blir utan gudstjänstgemenskap har rests. Domprost Saarinen hänvisar ändå till att det ordnas ett tjugotal olika gudstjänster på orten varje söndag.

Åttio döpta kräver nytänk

INTEGRATION. De senaste åren har cirka åttio invandrare döpts i Närpes och Kristinestad. Nu arbetar man på att integrera dem i församlingarna.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Det är främst flyktingar som konverterat till kristendomen. Men i Närpes har också arbetsinvandrare blivit döpta.

Sedan den stora flyktingvågen kom för två år sedan har arbetet bland invandrare och flyktingar förändrats.

– Hösten 2015 var behovet av att knyta den första kontakten stark. Nu har antalet flyktingar minskat och vi försöker jobba lite mer på lång sikt med dem som är kvar, säger **Daniel Norrback**, tf kyrkoherde i Kristinestad.

Även om Närpes har en lång erfarenhet av invandring säger ungdomsledare **Patric Sjölander** att det inte finns någon mall att gå efter i arbetet bland invandrarna.

– Allt är så nytt. Arbetets karaktär har förändrats under åren och man måste hela tiden tänka i nya banor.

Sedan flyktingcentralen öppnade i Kristinestad har Kristinestads svenska församling fått cirka fyrtio flyktingar som medlemmar. Norrback har döpt cirka trettio. De kommer i huvudsak från Nigeria och Irak.

I Närpes har lika många invandrare och flyktingar blivit döpta de senaste två åren. Dopen har skett i den lutherska kyrkan, i baptistkyrkan eller i pingstkyrkan. Församlingarna har ett tätt samarbete i flyktingarbetet.

– Jag har döpt två flyktingar tillsammans med baptistpastorn, säger kyrkoherden i Närpes **Tom Ingvesgård**. En av dem ville börja höra till baptistkyrkan och en till den lutherska.

Före flyktingvågen 2015 kom kristna kvotflyktingar från Sudan till Närpes. En av dem är utbildad pastor som

DANIEL NORRBACK i Kristinestad, **Patric Sjölander** och **Tom Ingvesgård** i Närpes söker vägar för att integrera flyktingar och invandrare i sina församlingar.

församlingen haft stor nytta av i sitt arbete bland flyktingarna.

– Han har hållit gudstjänster på arabiska i lilla kapellet i församlingshemmet, säger Sjölander.

Kvotflyktingarna från Sudan deltar också ofta i den vanliga gudstjänsten.

– Dit kommer också några irakier. Förr läste jag av artighet evangeliet och sade något kort på engelska i min predikan. Men nu har de lärt sig så pass bra svenska att engelskan inte längre behövs, säger Ingvesgård.

Ingen simultantolkning

Varken i Kristinestad eller Närpes simultantolkas gudstjänsterna. Men det händer sig att församlingsmedlemmar tolkar åt sina vänner.

– Någon gång under lovsångsmässor, en friare form av gudstjänst som vi ordnar en gång i månaden, har vi ordnat simultantolkning. Den har ofta fallit på mig och jag har annat att tänka på. Ett av mina böneämnen är att

en lekman skulle ta ansvar för den, säger Norrback.

I takt med att antalet flyktingar minskat genom utflyttning har också antalet som besöker församlingens gudstjänster och internationella samlingar minskat. I Närpes finns ett trettiotal och i Kristinestad runt femton aktiva invandrare för tillfället. Men alla kommer inte samtidigt.

– Just nu är det ganska tunnsatt i Kristinestad. Tidigare, då de nigerianska kvinnorna som är offer för människohandel bodde på orten, deltog de regelbundet. Men nu har de flyttat till Helsingfors och någon har blivit skickad till Italien. Ordnar vi inte tolkning till arabiska vill inte irakierna komma till gudstjänsten, säger Norrback.

I Kristinestad har församlingen ordnat internationella aftnar i församlingshemmet, och de har varit välbesökta.

– Som mest kom 170 personer till de kvällarna, bland dem bara enstaka finländare. Det var fullsmockat i för-

samlingshemmet. Strax efter den stora flyktingvågen hade vi också internationella gudstjänster i Sideby. Då hade vi 500 asylsökande i hela kommunen och 50 i Sideby.

På julannandag ordnar Kristinestad en internationell julfest. Också i Närpes hålls internationella gudstjänster på jul och vid andra större högtider.

– Sudaneseerna har själva tagit initiativet och genomfört en arabisk gudstjänst som samlade folk ända från Uleåborg, Jyväskylä och Åbo. Jag har väntat på att den gudstjänsten ska få en fortsättning, säger Ingvesgård.

Också Evangeliföreningen har ordnat internationella kvällar i Närpes.

Är det bättre att orda internationella gudstjänster eller ska invandrarna integreras i församlingens normala verksamhet?

– Vi har varken resurser eller vilja att skapa en subkultur i församlingen, utan vi vill integrera dem så långt som möjligt. Vi har haft en allkristen ar-

JÄMSTÄLLDHET BISKOP

Irja Askola fick pris för jämställdhet

Biskop **Irja Askola** tilldelades hedertiteln *Vuoden Lyyti* 2017 för att hon lyft fram jämställdhetsfrågor och arbetat för att främja människors jämlikhet.

Kvinnosaksförbundet Unionen, som är en antirasistisk feministisk förening, förläner årligen titeln till en person som arbetat förtjänstfullt för jämställdhet. Askola är den första kvinnliga biskopen i Finlands evangelisk-lutherska kyrka.

I prismotiveringen nämns att hon bland annat stött

den könsneutrala äktenskapslagen och upprepade gånger tagit ställning för en

IRJA ASKOLA är biskop i Helsingfors stift men går i pension den 1 november. FOTO: KYRKANS BILDBANK

human asyl- och flyktingpolitik.

Askola fick ta emot utmärkelsen förra veckan i samband med att föreningen firade sitt 125-årsjubileum.

Irja Askola har varit biskop i Helsingfors stift sedan år 2010 och hon går i pension den 1 november.

”Att leva evangeliet är framgångssagan i flyktingarbetet.”
Tom Ingvesgård

betsgrupp just för de här frågorna. Vi bestämde oss för att inte köra internationella gudstjänster utan annan verksamhet som Al Massira och mötesplatsen Multiculti, säger Ingvesgård.

– Vi planerar en internationell gudstjänst per termin. Det finns säkert någon som är ny på orten som behöver den, säger Norrback.

En arabisk bibelstudiegrupp är den enda löpande verksamheten församlingen har för invandrare för tillfället, berättar Norrback.

– Vi har tankar på att göra den till en dopklass i samarbete med Närpes. Vi har en som vill gå i dopklass, men eventuellt kommer det flera.

Det tanken har uppstått eftersom Ingvesgård är bosatt i Lappfjärd och medlem i församlingen i Kristinestad. Ibland blir han på hemorten kontaktad av flyktingar som vill bli döpta.

– Men jag brukar be dem i första hand kontakta de lokala prästerna för dopundervisning.

Alpha för araber

Sjölander har jobbat med Al Massira-konceptet i Närpes. Det är ett Alphaliknande koncept för araber.

– I vårt västerländska tänk börjar vi i Nya testamentet och söker därefter Jesus i det gamla. I Al Massira, som betyder vägen, börjar man på Bibelns första blad och går mot Nya testamentet. Från första början pekar man på Fadern, Sonen och den heliga Anden.

Tanken är att muslimerna ska kunna knyta an till de gammaltestamentliga berättelser som de känner igen.

– De här berättelserna får man koppla till Jesus. Man kan till exempel relatera Ordet som nämns i inledningen av Johannesevangeliet till Första Mosebok. Det var ordet som satte igång allting. Det står också i Koranen att Jesus blev sänd som ett ord från Gud, säger Sjölander.

Också i Al Massira har kyrkorna i Närpes samarbetat.

– Pingstkyrkan har i stort haft hand om undervisningen av farsitalande från Iran. Baptistkyrkan och vi har haft irakier som talar arabiska. Grupperna går också lite in i varandra, säger Ingvesgård.

Arbetsinvandrarna är en målgrupp som Närpes församling vill nå. Av olika orsaker är de inte församlingsorienterade.

– Vår utmaning är att få dem att bli det. I kyrkorådet, där vi försökt analysera läget, tror vi att utmaningen beror på flera saker. I gruppen finns muslimer från Bosnien och Balkan. Det finns folk från Vietnam, Thailand och Filipinerna. Bland dem finns katoliker och ortodoxa och de som är orienterade åt det frikyrkliga hållet. Men en del av deras barn kommer till vårt ungdomscafé, säger Ingvesgård.

Det händer att muslimska ungdomar besöker församlingens ungdomsläger och i enstaka fall har någon hängt med på hjälpledarutbildningen.

– Vi vill inte stänga dörren för dem som inte är konfirmerade utan ta dem med och konfirmera dem senare. En av de muslimska ungdomarna blev döpt i sommar, säger Sjölander.

Är det viktigare att hjälpa flyktingarna eller att förkunna evangeliet för dem?

– Det viktigaste är att leva evangeliet i handling, säger Sjölander. Det säger mest och det skapar frågor. Om man börjar predika för dem ryggas de tillbaka.

Ingvesgård håller med.

– Att leva evangeliet är framgångssagan i flyktingarbetet, säger han. Jag föreställer mig att de inte förväntat sig bli bemötta så som de blir. I den kultur de kommer ifrån talar man inte gott om kristna. Möter man dem med praktisk hjälp och kärlek börjar de fråga vad det kristna budskapet står för.

Norrback ser det som två sidor av samma mynt.

– I sitt första brev skriver Petrus att vi alltid ska vara beredda att förklara det hopp vi äger. Initiativet ligger hos mottagaren. Vi ska inte gå runt och pracka evangeliet på folk med fina ord, utan vi ska leva ut det.

FRÅN OKTOBER får också Katolska kyrkans biskop Teemu Sippo regelrätt lön. Men för kyrkan innebär de nya utgifterna en tilläggskostnad på en halv miljon per år. Bilden från Kyrkodagarna i Åbo i maj i år.

Nu får katolska präster lön i Finland

EKONOMI. Katolska kyrkan i Finland kämpar – trots allt fler gudstjänstbesökare – med ekonomiska problem. Nu kräver nämligen de finländska myndigheterna att prästerna ska få lön.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

FOTO: **JOHAN SANDBERG**

Katolska kyrkan i Finland har inte råd att upprätthålla sin kurs- och stiftsgård Stella Maris i Lojo, och dessutom måste alla präster och kyrkomusiker nu få ett regelrätt anställningsförhållande. Det här tär hårt på kyrkans ekonomi. ”Sedan vår kyrka först började verka i Finland har vi levt med den uppfattningen att prästerna på grund av sitt kall inte får någon egentlig lön”, skriver biskop **Teemu Sippo** i ett utlåtande på kyrkans hemsida.

De katolska prästerna i Finland har alltså fått bostad, mat och fickpengar, men ingen månadslön eller pension. Samma princip har gällt för dem alla – också för biskopen.

”Ingen präst har någonsin klagat på arrangemanget”, skriver Sippo.

Men år 2016 meddelade statens arbetsskyddsmyndigheter att de ville utföra arbetsskyddskontroller i tre församlingar, en av kyrkans barnträdgårdar samt vid centrala enheter inom kyrkan. Kontrollen ledde till en rapport, där man fastslog att såväl präster som organister måste få en regelrätt lön.

”Vi har 24 präster, som nu måste få ett arbetsavtal med stiftet”, meddelar biskop Teemu Sippo.

Förändringen trädde i kraft från oktober 2017.

Samtidigt går Katolska kyrkans

kursgård Stella Maris kraftigt på minus. Verksamheten är förlustbringande och huvudbyggnaden har problem med mögel, asbest och läckande tak. Också den så kallade sommarkyrkans tak läcker trots upprepade reparationer.

”Vi har inte råd att renovera. Vår enda möjlighet är att riva de byggnader som inte går att använda. Tomten ska inte säljas, utan får vänta på bättre tider, då vi kanske har möjlighet att bygga något nytt och fint i stället”, skriver biskopen.

Vädjar om medlemsavgift

Men det viktigaste budskapet biskopen kommer med är ändå att församlingsmedlemmarna måste träda till med mer stöd. Under de närmaste åren klarar sig Katolska kyrkan i Finland tack vare understöd från Tyskland, men det kommer att ta slut.

”Det skulle vara fint om medlemmarna betalade 1 procent av sina inkomster som en frivillig medlemsavgift”, skriver biskopen.

En procent motsvarar den kyrkoskatt som lutherska och ortodoxa kyrkan bär upp av sina medlemmar i Finland. Katolska kyrkan har inte beskattningsrätt i Finland.

Stiftets generalvikarie **Raimo Goyarrola** påpekar i en skrivelse om läget i stiftet att Finland, med sina oavlönade präster, varit ett undantag från de övriga nordiska länderna. Han menar att de nya kraven som myndigheterna ställer också är ett tecken på att kyrkan har vuxit och uppnått ett ”normalläge”.

”De beslut vi fattat [gällande inbesparingar och nedläggning av kursgården] är tecken på utveckling och mögnad. De visar på en sund tillväxt”, skriver Goyarrola på kyrkans hemsida.

Läs mer på katolinen.fi

Kommer nästa vecka!

Hur jag än tänker på alla de kristna jag träffat hittar jag ingen gemensam nämnare. Utom längtan då, kanske. Den längtan som någon gång drev dem att tro.

Sofia Torvalds

Sofia Torvalds

Två kors och en fisk

En personlig, rolig och klok bok om hur svårt det är att komma ihåg att be i bussen varje dag, hur omöjligt det är att vara lika anspråkslös som en astronaut och hur skönt det är när man kan luta sig mot Gud som mot en solvarm vägg.

Hft. 23,90

Foto: Christa Mickelson

Fontana Media

www.fontanamedia.fi
tfn (09) 612 615 30 • info@fontanamedia.fi

DET ÄR inte i första hand mindre anläggningsmaskiner försvaret är intresserat av, men om församlingar och samfälligheter har större traktorer och grävmaskiner gör de klokt i att reservera dem. FOTO: NICKLAS STORBJÖRK

Reservera resurser för kristid

PAXA GRÄVSKOPAN! Försvarets samarbete med kyrkan handlar bland annat om vilka resurser militären tar över om det värsta händer.

TEXT: MAY WIKSTRÖM

Årets kyrkoherdekonferens på Lärkulla i Karis hade ett lite ovanligare temablock med gäster från Nylands brigad. Den nyutnämnda brigadkommandören **Arvi Tavaila** och major **Martin Stenström** från Nylands regionalbyrå redogjorde för det lagstadgade myndighetssamarbetet mellan försvaret och församlingarna i kristid.

Tillägg i kyrkolagen

Lagfarne assessorn vid domkapitlet i Borgå, **Lars-Eric Henricson**, konstaterade att samarbete och beredskapsplanering inte är något nytt i sig. Men kyrkolagen har för ett tag sedan kompletterats med stadganden om hur kyrkan ska säkerställa den andliga vården vid extrema nationella kris-situationer och hot.

Kyrkoråd eller gemensamma kyrkoråd ska ha en godkänd beredskapsplan, utarbetad av en beredskapskommitté med experter för olika typer av personal. Arbetet leds av kyrkoherden eller en utsedd beredskapschef. Stiftens domkapitel samordnar i sin tur församlingarnas planer.

Beredskapen handlar också om vad församlingarna bör vara beredda på att sköta annorlunda om dataförbindelser och elnät slås ut – till exempel att övergå till manuell bokföring

”Se till att reservera era resurser så att ni kan upprätthålla församlingens egen funktionsförmåga i alla lägen!”

Major Martin Stenström

MILITÄR VISIT. Brigadkommandören Arvi Tavaila och major Martin Stenström medverkade på beredskapsdagen som hölls under årets kyrkoherdekonferens. FOTO: MAY WIKSTRÖM

om det blir en krissituation.

Stöd från regionalbyråerna

Försvaret har tolv regionalbyråer, varav de som berör de svenska församlingarna finns i Österbotten, Sydvästra Finland (Åbo), Birkaland och Nyland. Major Martin Stenström ansvarar för Nylands regionalbyrå. Hans budskap till kyrkoherdarna kom ur ett annat perspektiv:

– Se till att reservera era resurser så att ni kan upprätthålla församlingens egen funktionsförmåga i alla lägen! Det kan nämligen inte vi veta. Har försvaret satsat på någon och utbildat dem så vill vi ha dem. De som är under 35 år och fäldugliga reserveras inte, inte heller de som är repövade inom fem år.

För församlingen gäller det alltså att berätta för försvaret vilka nyckelpersoner som absolut behövs, också till exempel i krig. Det gäller inte bara de anställda, om gravgravningen sköts av entreprenörer är det skäl att meddela vilka personella behov man har också där för att gravväsandet ska fungera.

Sammainventering behöver församlingen också göra över behovet av lokaltiteter eller maskiner:

– En liten Bobcat gör vi inget med, men en större grävskopa kan ni bli av med om ni inte reserverar den.

Också kyrkoherdarna ska reserveras av sitt stift, för fem år i taget. Det trots att kyrkoherden naturligt ses som nödvändig för att leda lokalförsamlingen.

– Är vi reserverade nu då? undras

det förväntat bland kyrkoherdarna i auditoriet.

Svaret blev inte helt glasklart. Enligt Stenström är problematiken densamma också i kommunernas förtroendeorgan. Det gäller för alla instanser att se till att de har säkerställt att deras beslutsfattande och verksamhet fungerar också under krig.

Mycket under majorens rappa föreläsning var uppenbarligen rätt ny information för många i salen.

Samma hot, större medvetenhet

Brigadkommandören Arvi Tavaila har verkat vid Nylands brigad i en månad. Han var mån om att betona den etiska dimensionen i arbetet.

– Det vi förbereder oss för vill vi inte att ska hända. Men beredskapen behöver finnas ändå, och där ser vi kyrkan och kyrkans stöd som väldigt viktigt. I situationer där någon mist livet är militärprästernas arbete likaså mycket viktigt, i krigstid men också i fredstid. Själv vill jag ha med kyrkans representant om jag går till ett hem med ett sådant besked.

Enligt Tavaila betonar försvarsmaktens vikten av att upprätthålla en ”bred funktionsförmåga” och i den ingår också en etisk fostran.

– Den har nu tagits med som en del av beväringarnas utbildning. Och när man talar om etik är det oftast så att det ger ett bättre resultat om man tror på något större än sig själv.

Är beredskapsplanerna och den här diskussionen ett resultat av att hoten mot samhället är större nu?

– Nej, själva situationen har inte förändrats. Men medvetenheten om dem är större nu än den var förut.

Blommig falukorv till middag

ÄTA TILLSAMMANS. Att ta in hälsosynpunkter i sin matlagning är som att gå med i politiken. Så många är sanningarna.

TEXT OCH FOTO: ROLF AF HÅLLSTRÖM

Jag vill ha blommig falukorv till lunch mamma!

Det fantasifulla kravet hittas i en av berättelserna i *Min skattkammare*, samlingsvolymen med otaliga upplagor och nytugvningar. Jag har högläst den för lillebror, egna barn och barnbarn.

Falukorven hör hemma i Sverige, i Finland heter den länkkorv, för många synonymt med ”HK:n sininen”. Länken bildar stommen i en matklassiker som många barn fixar till redan i tidig ålder. Skära hack i länkkorven, fylla dem med ost och senap och stoppa i ugnen.

Inom politiken talar man om alternativa sanningar. Det gäller matlagning i ännu högre grad. Funderar du aktivt på hälsoaspekterna i din receptsamling, då finns det risk för att också falukorven börjar blomma.

I tiotal år och från högsta ort har man propagerat för mindre fett i maten. Förstavelsen lätt- eller diet- har blivit en kvalitetsmätare. Med avfettningssprocessen åkte också smaken ut. Smak har man fått genom att tillsätta socker. Fel sanning, säger auktoriteterna i dag om den trend som styrt den globala livsmedelsindustrin.

”Mycket kan ersättas men aldrig smörsmak” propagerade svenska mejerier för många år sedan. Mina farbröder återger i sina dagboksanteckningar från trettioalet stridsropet ”död åt det vita sockret”. Nu är vi tillbaka där.

Många recept innehåller idag exakta värden på mängden fett, protein och kolhydrater man får i sig. Det låter bra, men duktiga matbloggare punkterar det här med att redan när man provsmakar under matlagningen eller äter upp vad barnen lämnar på tallriken får siffrorna att gå snett.

Så lagom är bäst. Den populära barnfavoriten kan lättas upp i medelhavsanda med zucchini, fetaost, basilika och kikärtor. Låt vara att tuggmotståndet hos de sistnämnda ändrar karaktären på maträtten en smula. Kanske den kunde kallas ”blommig falukorv”?

Finsmakare kan varva zucchini med aubergine eller blanda fetaosten med halloumi. Men överlänga listor på ingredienser känns automatiskt jobbiga.

Till efterrätt kan man gå ett steg längre och laga plättar utan mjöl.

Plättar av mosad banan ihopblandade med ägg faller lätt sönder, så de måste klickas ut som fyra miniplättar. Men dom är roliga, åtminstone första gången.

MATKLASSIKERN

korv i ugn med ost och senap kan varieras med en hälsosam fläkt av medelhavskök när korven varvas med zucchini och får en gratinering av fetaost.

OSTGRATINERAD FALUKORV I UGN

- 1 zucchini
- 500g falukorv
- 1 burk kikärtor (340g)
- 1/2 kruk basilika
- 1 paket (150 g) fetaost
- 1 gul lök
- 1 vitlöksklyfta

- 2 dl grädde
- 2 ägg
- 1 tsk äppelcidervinäger
- salt, peppar

- Skiva zucchini och falukorven.
- Smöra en ugnsfast form och varva skivorna tills formen är full.
- Fördela ut hackad gul lök, sköljda kikärtor och basilika ovanpå. Smula över fetaost.
- Vispa ihop grädde och ägg med äppelcidervinäger och kryddor. Slå allt över gratängen.
- Ställ i 225 graders ugn i 50 minuter. Efter halva tiden kan en bit aluminiumfolie över det hela hindra ytan från att bli bränd.
- Servera med kokt potatis.

LÄTTA PLÄTTAR

- 1 banan
- 2 ägg
- vaniljsocker, kardemumma

- Mosa bananerna, blanda ihop med äggen. Stek små plättar i smör

PÅ TVÄREN ERIKA RÖNNGÅRD

Nåd kan vara väntan i skymning

En kväll får blinkande blåljus mig att sakta farten på vägen hem. Jag stannar till vid

en byggarbetsplats där en brandbil med skylift sänder ut sitt blåa budskap. Skyliften står par-

kerad invid en hög kran, och högst upp på kranen balanserar en man. Två brandmän i skyliftens korg försöker kommunicera med mannen.

Vi är några stycken som blir stående på andra sidan gatan. Vi känner inte varandra, men situationen är så överraskande att vi ändå

börjar prata. Vi undrar: Vad säger man som brandman för att övertala någon att inte störta mot döden? Någon kastar fram att han skulle kunna gå hem efter megafonen. Vad skulle han ropa?

Väntan blir lång. Ingen vill gå hem och lämna mannen åt ett okänt öde. Skyliften

manövrerar korgen närmar, en av brandmännen sträcker ut en hand. Mannen fattar den inte.

Intill mig undrar någon hur mycket det kostar att ha brandmän, poliser och ambulans på plats i denna räddningsaktion. Jag tänker (men känner trots allt inte

de andra tillräckligt bra för att säga det högt) att det här är det finska samhällets version av nåd. Om någon bestämt sig för att ta livet av sig genom att hoppa från en lyftkran skickar vi ut brandmän och skylift för att rädda den som inte alls verkar vilja bli räddad

– eller som åtminstone inte ber om hjälp på ett entydigt sätt.

Det skymmer allt mer. Långsamt tar mannen på lyftkranen ett steg. Sedan två till, över till brandmännen. Skyliftens korg sänker sig, och vi som ser på skulle vilja applådera.

ORD. Synd, nåd och salighet. Betyder de ord som används i kyrkan något annat när de används i icke-religiösa sammanhang? Förstår vi vad orden betyder? Vi bad syskonen af Hällström – Charlotta som är språkvetare och Kalle som är präst – diskutera sju ord som är vanliga i andligt språk.

Sju ord, så många betydelser

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

Charlotta "Lotta" af Hällström-Reijonen och **Karl "Kalle" af Hällström** är syskon, men de har också något annat gemensamt: de jobbar bägge två med ord, Charlotta som språkvårdare och -forskare och Kalle som präst och kyrkoherde i Lovisa svenska församling.

En höstförmiddag i september träffas de över lunch för att på uppdrag av Kyrkpressen ta ställning till en rad ord som används mycket i kyrkan – men kanske inte så ofta utanför. Charlotta af Hällström-Reijonen noterar intresserat att nästan alla de ord vi valt har germanska rötter, och inte rötter i latinet eller grekiskan.

Frälsning

Kalle: För 100 år sedan, när den förra bibelöversättningen kom, var frälsning helt enkelt ett ord för räddning.

Lotta: Det är det fortfarande i Svensk ordbok. Vi kan till exempel be om frälsning från dåliga politiker.

Kalle: Men den vanligaste betydelsen är ändå den religiösa. Där har man separerat frälsning från räddning, vilket teologiskt sett inte är helt självklart. Om man ser på Bibeln och dess grundspråk så finns inte den här skillnaden, det är räddning det handlar om, och sedan får man ur sammanhanget ta reda på hurudan räddning det är frågan om. Räddar man någon från att drunkna eller räddar man någon från synden?

Lotta: Men Svensk ordbok säger att ordets första betydelse är räddning från syndigt liv till kristen tro. Håller du med om det?

Kalle: Jag håller med om att det här är den innebörd ordet har i dag, ja. Men jag tycker att det är beklagligt att betydelserna separerats, att det ska finnas ett ord bara för den andliga räddningen. Det är att förändliga det hela. Jesus är inte bara en frälsare utan också en räddare.

Lotta: Jag kan berätta att ordet kommer från fornsvenskans frälsa, som betydde fri, ursprungligen med fri hals, det handlar alltså om trälens hals som togs fri. Men jag skulle inte använda det ordet i mitt vanliga språkbruk. Det ingår inte i mitt allmänspråk.

Helgelse

Lotta: För mig är det inte alls ett levande ord.

Kalle: Att helga är att göra någon eller något heligt. Och helgelse är då något som har gjorts heligt.

Lotta: När använder man det då?

Kalle: Närmast om man är metodist eller medlem av Frälsningsarmén.

Lotta: Men vad gör metodisterna då?

Kalle: De talar om livets helgelse, att vi som kristna ska bli helgade och leva ett liv tillsammans med Gud här i världen. Vilket är en tanke som passar väl ihop med den lutherska tron, men vi talar inte om det på samma sätt. Vi beskriver det mer än vi använder det här ordet, men själva tanken är det inget fel på. Helighet och syndighet är en axel som vi som

kristna får leva på. Och helgelse handlar om att försöka komma närmare helig-polen och längre bort från syndig-polen.

Lotta: (läser ur ordboken): "Om den heliga Andens hela verksamhet hos människan, varigenom hon befrias från syndens välde och införlivas i en gemenskap med Gud. I inskränkta användning: om det på rättfärdigheten följande momentet i nådens ordning, såsom beteckning för människans etiska förnyelse." Nu läser jag här och fattar inte riktigt vad jag läser.

Kalle: Nådens ordning handlar alltså om att man har systematiserat hur frälsningen går till. Först hör man Ordet, sedan ska man tro på det och bli frälst och sedan bli helgad.

Nåd

Lotta: Det här är ett mer allmänt ord.

Kalle: Jag minns när jag var kanske fyra–fem år, och vi var på landet i Lappfjärd, så jagade vi varandra på gräsmattan. Jag började jaga vår faster Eva, som sedan ropade: Nåd, nåd! Men jag visste inte vad det ordet betydde, så jag fortsatte jaga.

Lotta: Jag har plockat upp *Bevingade ord*: En nåd att stilla bedja om, finna nåd inför någons ögon ... ”En nåd att stilla bedja om” kommer ur Hamletmonologen.

Kalle: Det handlar ju om samma sak i världsligt och andligt språkbruk. Men i det religiösa språket är det Gud som är subjektet. Det handlar om att finna nåd inför Guds ögon.

Lotta: Ordet har faktiskt tre betydelser: tilltal, som i ”ers nåd” och sedan två andra. Efterskänkning eller mildring av straff, och yttring av personlig välvilja från ansedd person.

Kalle: I religiöst språkbruk tänker man i första hand på mildring av straff, men också den tredje betydelsen förekommer.

Omvändelse

Lotta: Det här är ett ord man också kan använda till exempel om politik. ”Tillägnelse eller byte av övertygelse, särskilt beträffande religiös eller politisk lära.” Typ: omvändelse till kommunismen.

Kalle: I religiöst språk handlar det om att man levt en sorts liv, ofta med syndiga konnotationer, och sedan vänt sig bort från det, till ett kristet liv. Kanske omvändelse ändå har åtminstone någonting med handling att göra. Omvändelse och att komma till tro är två olika saker, tycker jag. Omvändelse börjar med att man kommer till tro. Men att komma till tro kan vara en långsam process som kommer stegvis. Omvändelse är plötsligare.

Salig

Lotta: (Smakar på sin efterrätt): Jag tänker att det här är så gott så jag är alldeles salig. Sedan finns uttryck som "en salig blandning", och "min salig man". Också den religiösa betydelsen finns i ordboken.

Kalle: Alla kan vi ju säga: "Det här är så gott att jag blir salig." Men i andligt språk har ordet att göra med livet efter döden. Salig är ett ord som används till exempel i katolska kyrkan – först blir man saligförklarad och sedan helgonförklarad. Till exempel Hemming av Masku blev saligförklarad men hann inte bli helgonförklarad.

Lotta: Ett annat uttryck: Gå omkring som en osalig ande.

Kalle: Ordet salig handlar ju om att man kommer in i himmelriket efter sin död. Därav också "salig man". Och en osalig ande är en som inte kommit in i himlen utan blivit kvar här på jorden.

Lotta: Därför ser man ut som en osalig ande om man vankar omkring och inte kan få någon ro.

Synd

Kalle: Synd i religiös bemärkelse är att något är emot Guds vilja, att någonting kommer mellan Gud och oss. Tankar eller gärningar. Då måste man på något vis göra sig av med det för att komma i goda böcker igen.

Lotta: Jag hittade intressanta uppgifter om ordets etymologi. Det finns en uppfattning (som återges i en del teologiska handböcker) att synd skulle vara besläktat med sund, alltså ett vatten mellan landområden. Men ordet har att göra med gotiskans ord för sanning.

Kalle: Att vi inser att något är synd, att något vi gör eller har gjort är synd, innebär ju också att vi får upp ögonen för sanningen: det här var inte så bra.

Lotta: Ordet har två betydelser: en handling som innebär brott mot den gudomliga viljan eller en religiös eller kristen föreställning, eller en handling som anses vara orätt. Speciellt om vissa sexuella handlingar, numera ofta ironiskt eller skämtsamt. Den andra betydelsen: beklagligt, som i "det var synd att ...".

Kalle: Jag har hört rökare säga "nu går jag ut och syndar". Och en dam som brukade spela canasta kunde säga "nu ska jag gå och synda".

Sofia: Och vad brukar du säga då? Du är förlåten?

Lotta: Nåd!

Välsignelse

Lotta: Ordet har en icke-religiös betydelse: att man godtar något eller är glad för något. Till exempel: Det var ändå en välsignelse att hon fick dö.

Kalle: Men det är ändå ungefär samma sak, utom att man plockar bort Gud som orsak.

Lotta: Här kommer vi till latinet! Fornsvenskans ord "signa" betyder att göra korstecken, här finns ett samband med latinets "signare", som betyder märka eller teckna.

Kalle: Man signar sig med korsets tecken.

Sofia: I slutet av en gudstjänst läser du, Kalle, välsignelsen över en församling. Vad är det som händer då?

Kalle: I den form som vi har välsignelsen i gudstjänsten är det en bön om att Gud ska välsigna oss. "Herren välsigne dig ..."

Lotta: Konjunktiv, eller optativ som det heter i modern grammatik.

Kalle: Men sen finns den nya översättningen, som går i indikativ: "Herren välsignar dig och bevarar dig." Texten kommer från den aronitiska välsignelsen i Gamla testamentet, ursprungligen från hebreiskan. och där fanns inga grammatiska modus. Bägge översättningarna går att motivera. Men rent formellt är det lättare med indikativ, då blir det ett konstaterande, Herren välsignar dig.

Lotta: Som gudförälder är man ju med om att välsigna en konfirmand. Senast jag gjorde det hade min gudson vuxit så mycket att jag var orolig för att inte känna igen honom bakifrån. Nu gjorde jag det förstås, men tänk om jag hade välsignat fel konfirmand?

Kalle: Religiöst sett skulle det inte ha varit så stor skillnad.

Lotta: Men socialt sett hade det varit en katastrof.

FÖRSAMLINGEN BEHÖVER goda musiker och Martti Laitinen hoppas att den doktorandutbildning han kämpat för får fortsätta och vara en välsignelse för kyrkan. Självt jobbar han nu som kantor i Karleby svenska församling.

Första doktorn i sitt slag

KYRKOMUSIK. Martti Laitinen blev en föregångare när han genomförde sin konstnärliga doktorsexamen – den första någonsin i Finland inom kyrkomusik.

TEXT OCH FOTO: EMELIE WIKBLAD

Martti Laitinen har arbetat på sin doktorsexamen sedan han år 2011 blev färdig magister i kyrkomusik från Sibelius-Akademien. Men innan han nådde så långt fick han kämpa i nästan två år för att alls få möjlighet att doktorera.

Tidigare fanns ingen doktorandutbildning i kyrkomusik. Kyrkomusiker som ville vidareutbilda sig var först tvungna att söka sig till ett annat huvudämne och avlägga ytterligare en magisterexamen.

– Jag kände redan 2009 att kärnan i kyrkomusiken låg någon annanstans. Även om man behöver instrumentkunskap och behöver kunna sjunga och dirigera ligger kärnan i att man kan använda de här kunskaperna i gudstjänsten, i liturgin, säger Laitinen.

En konstnärlig doktorsexamen kan se olika ut vid olika institutioner. Vid Sibelius-Akademien innebär det att doktoranden utvecklar sig som konstnär och demonstrerar det i ett läroprov som motsvarar fem konserter, samt i en skriftlig avhandling.

– Det var ett av de största frågetecknen när jag sökte in: Kan man genomföra läroprov i en religiös kontext?

Liturgin ger musiken ny betydelse

– Jag har börjat tänka att liturgin har sin egen estetiska potential, säger Laitinen. Det betyder att det finns möjligheter till konst och skönhet som är närvarande i liturgin men inte till exempel i en konsertsituation. Konsten och musiken står i växelverkan med det övriga innehållet i liturgin: texter, bilder, former, teologi – därför får musiken betydelser den inte skulle ha utanför liturgin.

Konstens egenvärde i motsatsförhållande till dess instrumentella värde – värde som medel för att nå något annat – är en gammal tvistefråga. Men Laitinen tycker inte att de här begreppen fungerar speciellt väl när man talar om liturgisk musik. Att fokusera på musikens egenvärde blir ensidigt eftersom gudstjänstmusiken har mervärde just som ett instrument, ett redskap för liturgin.

– De romantiska idealen om ”konst för konstens skull” är 1800-talets produkt, gudstjänstmusiken är ett mycket äldre fenomen, säger han.

Från början var Laitinen ensam doktorand inom ämnet kyrkomusik, men nu har fyra andra följt i hans spår.

– De här sista åren har varit de mest givande, nu har jag haft en gemenskap där det finns möjlighet att diskutera och föra samtal.

Nu när han nått slutet på en sex år lång process kan Martti Laitinen säga att det var värt det. Han har utvecklats som musiker och som person.

– Ur ett personligt perspektiv har jag kanske blivit friare. När jag började studera hade jag en stark övertygelse om att jag ville spela i gudstjänsten, inte i kon-

serter. Men nu känner jag mig hemma också där. ”Liturgisk musik berättar om Gud i hans kyrka, religiös musik berättar om Gud i hans värld”, citerar han den franska tonsättaren **Olivier Messiaen**.

Från klassisk orgel till modern dans

Under de här åren har Laitinen planerat och genomfört fyra gudstjänster och fyra bönestunder där han fördjupat sig i hur den liturgiska musiken kan planeras och genomföras i växelverkan med gudstjänstens övriga innehåll.

Han valde fyra olika områden, fyra olika typer av liturgisk musik. Den första demonstrerade han på långfredagens predikogudstjänst år 2012 i Bergshäls kyrka – ett historiskt färdigkomponerat verk med alla liturgins delar – i form av **Ilmari Krohns** Johannespassion.

Det andra området var ny musik. Laitinen beställde ett verk från kompositören **Markus Virtanen**, Psalmimessu, modern musik skriven för sångkvartett, liturg och församling. Mässan uruppfördes i Missionskyrkan hösten 2015.

Det tredje området Laitinen fördjupade sig i var klassiskt liturgiskt orgelspel, som han visade genom att arrangera och ackompanjera psalmer och musik i påskdagens mäsas i Tempelplatsens kyrka år 2013.

Slutligen ville Laitinen utforska nya former för liturgisk musik. Han utgick från Sibelius femte symfoni.

– Tanken var att ta ett historiskt verk som inte alls var liturgiskt. Jag ville börja från konsten i stället för traditionen. Om det här verket var en gudstjänst, hurdan skulle den vara?

Han samarbetade med prästen **Samuli Korkalainen** som skrev texterna och dansgruppen Xaris Finland, vars konstnärliga ledare **Titta Tunkkari** gjorde koreografin. Slutresultatet sågs i Johanneskyrkan vid första advent förra året.

II läroprovet ingick även fyra bönestunder som hölls under en dag i Helsingfors domkyrka hösten 2012. Varje bönestund utgick från ett av de fyra områdena.

– Min granskningsnämnd var där på alla bönestunder, från morgon till sen kväll. Vilka hjältar, ler Martti Laitinen.

Jobbar på svenska

Laitinen hoppas att doktorandutbildningen får fortsätta och vara en välsignelse för kyrkan i Finland.

– Kyrkan behöver goda teologer, goda ingenjörer som kan bygga kyrkor – och den behöver också goda musiker. Jag har flera gånger hört att man ställt en konstnär och en församlingsmusiker mot varandra – i bästa fall finns ingen sådan skillnad. Man kan tjäna församlingen som kantor och skapa konst genom att tjäna församlingen.

Doktorandstudierna gav också den helt finskspråkiga Laitinen behövlig tid att öva upp sin svenska. I januari förra året valdes han nämligen till ny kantor i Karleby svenska församling, men eftersom han höll på att avsluta sin examen tillträdde han tjänsten först vid årsskiftet. Det var en ny miljö och nytt arbetsspråk för honom som bott i Helsingfors sedan gymnasietiden. Samtidigt är jobbet i Karleby en återvändo till de österbottniska rötterna för Laitinen, som är född i Kaustby.

”De romantiska idealen om ’konst för konstens skull’ är 1800-talets produkt, gudstjänstmusiken är ett mycket äldre fenomen.”
Martti Laitinen

ELLIPS

Kan prosten ha jeans?

I det här numret av Kyrkpressen diskuterar en präst och en språkvetare sju ord som ofta används i kyrkan. Intervjun fick mig att fundera på hur mycket av det jag skriver om är självklart för mig men kanske inte för så många andra.

Vad kan vi egentligen utgå från att folk känner till? Vad hör till allmänbildningen? Och har det hänt något med allmänbildningen när det gäller just religiösa begrepp?

Jesus kan vi utgå från att alla känner till. Men hur är det med Abraham? Hur många har egentligen koll på hans barnlöshet, han hustru, hans tjänarinna och den efterlängtnade sonen som nästan offrades till Gud?

En präst vet alla vad det är. Men en kaplan, då? Eller en prost? Framkallar ordet prost numera snarast en känsla av en rundmagad man i prästlig högtidsdräkt, sittande på en soffa och drickande kaffe ur en blommig kopp? Känns det nästan lite udda att prostarna fortfarande vandrar omkring på vår jord – ibland till och med klädda i jeans?

Häromdagen gick det upp för mig att min egen dotter inte har full koll på vad Borgå stift är. Hon slogs av förvåning när jag berättade att Borgå stift är det stift som alla de svenskspråkiga församlingarna hör till. Men varför, frågade hon, heter det då Borgå stift? Och jag orkade inte dra hela historien om varför biskopssätet placerades just där.

Jag har lärt mig något av det här. Det vi alla förstår oss på förenar oss, men det utestänger dem som inte vet och kan. När jag var sommarredaktör på Kp för 25 år sedan visste jag inget. Men jag fick det förklarat för mig, och nu vet jag.

Jag vill ge det vidare.

■ SOFIA TORVALDS

Martin Luther tog

MUSIK. I lutherskt gudstjänstliv är musiken central. Det syns under reformationsåret, som manifesteras genom en mängd konserter och gudstjänster i kyrkor runtom i landet. Men det hade kunnat bli helt annorlunda, om inte Martin Luthers musiksyn fått prägla den nya kyrkan.

TEXT: CECILIA JAENSSON WALLANDER

Det finns en särskild musikkultur som skiljer de lutherska kyrkorna från både katolska kyrkan och de andra protestantiska kyrkorna, de reformerta. Det anser **Karin Nelson**, professor i kyrkomusik och orgel vid Norges Musikhögskole och **Sverker Jullander**, professor i musikalisk gestaltning vid Luleå tekniska universitet.

I den nya kyrka som bildades på 1500-talet hade präst och kör kunnat fortsätta att sjunga på latin i gudstjänsten, med besökarna som åhörare. Gudstjänstmusiken hade också kunnat tystna helt, som i samtida reformerta kyrkor. Men tack vare Luther valde de lutherska kyrkorna en tredje väg.

Det främsta kännetecknet för den lutherska musikkulturen som växte fram är församlingens medverkan, en av de viktiga förändringar som Martin Luther bidrog till. Han främsta syfte var inte att komma bort från den katolska traditionen, påpekar Sverker Jullander, utan att utveckla gudstjänsten. I den katolska gudstjänsten var texterna på latin, musiken var ofta flerstämmig och gregoriansk. Församlingen var ofta åhörare av musiken, snarare än aktiva deltagare.

Den församlingssång som ändå förekom låg utanför den egentliga liturgin. Luther förde in församlingssången i gudstjänstordningen.

Viktigt med aktiv församling

Luthers drivkraft var att sprida den kristna tron och bygga upp ett evangeliskt församlingssliv där folket deltog, förstod och tog till sig budskapet, och då var musiken ett utmärkt redskap.

– Det var viktigt för Luther att församlingen är med och påverkar själv, inte bara lyssnar. Man skulle som gudstjänstdeltagare höra och förstå, men också svara genom att lovsjunga med sin egen röst. Det satte en helt annan prägel på gudstjänsten, det blev en dialog mellan präst och församling, säger Sverker Jullander.

Luther hämtade gärna inslag ur den katolska gudstjänsten, som tidegården. Men de gregorianska melodier som användes var ganska svåra för gemene man, och Luther ville stimulera diktandet. Han

föregick själv med gott exempel genom att skriva melodier till såväl trosbekännelsen som Fader vår.

– Det hörde ihop med hans syn på musiken som en Guds gåva – näst efter teologin satte han musiken högst, berättar Sverker Jullander.

Språket avgörande

En avgörande förändring var bytet av gudstjänstspråk: från latin till modersmålet, tyska. Luther skapade en särskild mässordning, Deutsche Messe und Ordnung des Gottesdiensts (Tysk

mässa och gudstjänstordning). Sångerna var förutom nyskrivet material också översättningar från latin och parafrafer på bibelord.

– Det var radikalt att man firade mässa på folkets språk i stället för på latin. Det gav en delaktighet och en annan tyngd att gemene man förstod vad man sjöng, säger Karin Nelson.

Hur lät det då i de lutherska kyrkorna, när ovana gudstjänstdeltagare skulle börja sjunga?

– Luther såg musiken som ett red-

skap för Gud, säger Karin Nelson. Människor skulle ha självförtroende att använda hela sin kapacitet för att lovprisa. Det är en del av den lutherska musikkulturen att man samlas runt koralen – delaktigheten, oberoende av förkunskaper, frimodigheten att vi alla kan lovsjunga med de resurser vi har.

Så småningom började kyrkorna i de lutherskt dominerade områdena i Tyskland att driva skolor. Där ingick sång i undervisningen, vilket gjorde det möjligt att sprida koralerna.

Om längtan och förvandling

BOOK

Pärlfiskaren

Författare: Karin Erlandsson

Förlag: Schildts & Söderströms 2017

Karin Erlandsson vann första pris i Schildts & Söderströms barnbokstävling

med sin fantasyroman *Pärlfiskaren*. *Pärlfiskaren* är en berättelse som bärs upp av en suggestiv stämning och ovanliga och starka huvudpersoner, den har ett ärendande och känns viktig och villkorlös, men också välgörande.

Den unga kvinnan Miranda försörjer sig som pärlfiskare, men liksom så många andra före henne fascinerar

hon av möjligheten att hitta ögonstenen: den största och underbaraste pärlan av dem alla, den som kan stilla all hennes längtan. När hon får flickan Syrsa på nacken är hon mer irriterad än glad över sällskapet, trots att Syrsa visar sig äga förmågan att höra pärlorna viska – och trots att Syrsa, liksom Miranda själv, har förlorat sin ena arm i en ros-hajs vassa käftar.

Ögonstenen driver pärlfiskare till besatthet. Den

får föräldrar att lämna sina barn och barnen att lämna sina föräldrar, den leder till ett sug som aldrig stillas. Den här bokens egentliga demon är inte den kalla och vithåriga Iberis, som också jagar ögonstenen och är redo att ta till vilka medel som helst för att hitta den.

Den värsta demonen är besattheten som drabbar det egna hjärtat, och just det här gör att boken tar minst lika mycket till

den vuxna läsaren som till barn.

Pärlfiskaren är en roman som främst handlar om sin huvudpersoners utveckling och förvandling. Just så här rakt och okomplicerat kan man alltså skriva om längtan och ensamhet, tänker jag, och trollbinds. Just så här kan man alltså upptäcka sin egen.

Jag hoppas att Karin Erlandsson ska fortsätta skriva i den här genren.

■ SOFIA TORVALDS

musiken till folket

Det gav ett nytt inslag i gudstjänsten: – Barnen lärde sig de nya sångerna och var med på gudstjänsterna som försångare, berättar Karin Nelson. Sång- en blev en länk från barnen i skolan till församlingen.

Såg orgeln som ful

Luthers inställning till gudstjänstmu- sik – att den alltid skulle förstärka det kristna budskapet – fick återverkning- ar på andra områden: man började an- vända orgeln i de lutherska kyrkorna, både i koraler och instrumentala mu-

MUSIKEN ÄR en förenande faktor i kyrkan. Bilden från kyrkans mu- sikfest i Helsing- fors i maj.
FOTO: EMELIE WIKBLAD

sikstycken, liksom körsång. Det kom dock att dröja åtskilliga år innan or- geln började ackompanjera försam- lingssången.

Luther såg till en början orgeln som något fult, en del av den katolska tra- dition som han ville komma bort ifrån, berättar Karin Nelson, men han änd- rade ganska snart inställning. Kompo- sitioner som byggde på koraler där or- gel, kör och församling deltog växel- vis kunde vara ett inslag i gudstjänsten.

– Det blev legitimt att göra sitt yt- tersta för att lovprisa och det fanns ut-

OM MARTIN Luthers inledningsvis negativa inställning till orglar inte svängt hade orgeln knappast haft den givna plats den har idag i våra kyrkor. Bilden från Pedersöre kyrka. FOTO: NICKLAS STORBJÖRK

SVERKER JULLANDER säger att den lutherska kyrkan skiljer sig från samtida reformerta kyrkor när det gäller musi- ken. FOTO: CECILIA JAENSSON WALLANDER

MARTIN LUTHER såg musiken som ett redskap för Gud, säger Karin Nelson. FOTO: CECILIA JAENSSON WALLANDER

rymme för att använda musiken i guds- tjänsten, säger Karin Nelson.

Där skiljer sig de lutherska kyrkorna från samtida reformerta kyrkor.

– Andra reformatorer hade en helt annan syn. Hos Calvins anhängare var det bara tillåtet med enstämmig oackompanjerad församlingssång och Zwingli ville inte ha någon som helst musik i gudstjänsten, berättar Sverker Jullander.

Den lutherska musiktraditionen gynnade också orgelbyggandet. De stora och praktfulla orglarna fanns i det lutherskt starka norra Tyskland och orgelbyggare spred sina kunskaper till Sverige. Via präster och kyrko- musiker som utbildades i Tyskland och tog med influenser hem kom också den tyska församlingssången hit.

Tyska organister

Det fanns till och med tyska organister som arbetade i svenska församlingar. Den tyska påverkan syntes i 1697 års svenska koralbok – vid sidan om en begynnande inhemsk psalmproduk- tion – och finns i psalmboken än i dag.

Att kyrkorna fick orglar av hög kvali- tet och kapacitet var en förutsättning för den lutherska musiktraditionens tredje

ben: den klassiska kyrkomusiken, med Johann Sebastian Bach som den främsta företrädaren. Trots att Luther var mu- sikalisk amatör tyckte han mycket om klassisk konsertmusik, omgav sig med musiker och brevväxlade med tonsät- tare. Också det bidrog sannolikt till att den klassiska kyrkomusiken, där till och med operamusik var en influens, blev en del av gudstjänsten.

Församlingssången på modersmä- let, orgeln, den klassiska kyrkomusi- ken – när man beskriver den luther- ska kyrkomusikaliska traditionens sto- ra skillnader i jämförelse med katolsk och reformert tradition, måste man håll- la i minne att alla kyrkornas traditioner har utvecklats och påverkats av varan- dra. I de reformerta kyrkorna använ- der man också orgel i dag, i de katolska sjunger församlingen på sitt modersmål.

– Det har skett en stark utveckling i katolska kyrkan under 1900-talet och i synnerhet efter Andra vaticankonci- liet, säger Sverker Jullander. Försam- lingssången har fått en starkare posi- tion och många psalmer har vi gemen- samt. I Svenska kyrkan har vi fortfa- rande mycket musik som har katolskt ursprung, och vi sjunger mer gregoriansk musik än man gör i katolska kyrkan.

Kyrkan synlig på Bok & Bibliotek

BOKMÄSSA. Den årliga bok- mässan i Göteborg är ett skyltfönster också för kyr- kan, som bidrar med många programinslag.

Årets mässa uppmärk- sammade bland annat Finlands 100 år. Rekord- många författare och fors- kare deltog i Finlands pro- gram.

Som vanligt var ock- så kyrkan synlig, både i

de kristna förlagens eg- na montrar och på den väl- etablerade Se människan- scenen.

Där har också finlands- svenska ansikten flimrat förbi. Bland annat biskop **Björn Vikström** deltog på fredagen som intervjuare. I ett inslag samtalade han med **Johan Sundeen** om hans bok om hur arvet efter vänsterrörelsen 1968 influ-

erat opinionen inom Svens- ka kyrkan.

– Kan man se likheter i Sverigedemokraternas ny- liga försök att influera be- slutsfattandet i kyrkan, undrade Vikström.

– Jag skiljer mellan poli- tisering inifrån och politise- ring utifrån, svarade Sun- deen.

Enligt honom influerade 68-rörelsen inifrån kyrkan,

bland medlemmar med ett tydligt kyrkligt engage- mang. I Sverigedemokra- ternas agerande i kyrkova- let såg han en något annor- lunda agenda, där målet var att nå samma maktposition – men utifrån.

– Men din fråga är rele- vant, och visst har den be- röringspunkter, tillfoga- de han.

■ MAY WIKSTRÖM

Böcker i nätet **allkristet.fi**
Och i vänstäderna Karleby & Jakobstad

Grävbolaget JoAn

utför grävningsarbeten med grävlare
och runtomsvängande grävmaskin på band,
lastbilstransporter samt sprängningsarbeten.

tel. 0400-535 784, 0400-517 217 Nagu, Pärnäs
grb.joan@gmail.com

Annonsera i

KP
KYRKPRESSEN

Hösten och våren med OT

Hotellresor till Tallinn

Bekväma restider, shoppingtur
i Tallinn. Tre centrumhotell att
välja mellan. Resor:
20-22.10, 2-4.12, 8-10.12

Hälsoresor till Pärnu

Sköna och avkopplande
dagar på Spa Tervis. Bekväma
restider. Resor: 18-22.10 (kort
resa), 4-11.11, 4-14.11 (lång
resa), 2-9.12.

Höstresa till Riga

Höstlovsresa till vackra Riga.
Resor 18-22.10.

Loppis i Luleå

Sveriges största fyndmarknad
i Arcushallen. Resa 27-28.10

Piaf på Åbo Svenska Teater

Musikdramat "PIAF-jag ångrar
ingenting" på Åbo Svenska
Teater med Emma Klingenberg
som Edith Piaf.
Resor 24-25.11, 1-2.12.

Julmarknad i Rüdesheim

Käthe Wohlfarts berömda jul-
butik och julemuseum i Rothen-
burg ob der Tauber, Rüdes-
heims traditionella julmarknad
samt gränsshopping i Lübeck.
Bekvämt med flyg, OT-bussen
och Finnlines! Resa 22-27.11.

Weekend i Stockholm

Shopping och julmarknad i
Stockholm. Resa 2-5.12.

Danskryssning med Viking Grace

Tommys och Kindbergs
15-16.11. Bussrutter både
längs riksåttan och
Strandvägen!

Almuñécar

Sköna dagar på Spanska
solkusten. Möjlighet att delta i
utflykter. Resa 6-21.4.2018.

Torremolinos

Välkända Torremolinos på
Spanska solkusten, logi på
fyrstjärnigt hotell vid stranden.
Resa 11-26.3.2018.

Resor under planering

* Barcelona – Franska
Rivieran 10-17.4.2018

* Garda – Norditaliens smycke
18-24.4.2018

* Holland 26-30.4.2018

* Liverpool och Yorkshire
2-9.5.2018

* Skottland 9-16.5.2018

* Normandie – Paris
21-27.5.2018

**Dessa och många
fler resor**

**på vår hemsida:
www.ot-resor.fi**

06-318 4000

Vi är ett lokalt kraftbolag
med starkt fokus på
vattenkraft.

Mer information:
020 766 1900
eller www.eekab.fi

**FINLANDS STÖRSTA
FÖNSTER- & DÖRRLAGER**

BILLIGASTE!

**LEVERANS
GENAST!**

NORDIC sale
Granvägen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

ARVS- OCH FAMILJEJURIDIK

Bouppteckningar, arvskiften,
testamenten m.m.

Aktia Bank Abp
Private Banking
Juridiska tjänster
Helsingfors, tfn 010 247 6313*
Vasa, tfn 010 247 5185*

*Via fast linje 8,35 cent/samtal + 6,00 cent/min, från
mobiltelefon 8,35 cent/samtal + 17,17 cent/min.

Aktia

Julresor:

Grand Hotel o. Skansens julmarknad	30.11-3.12
Jul i Smakbyn, Åland	1-3.12
Julmarknad i Gamla Stan, Tallinn	1-3.12
Julmarknad i romantiska Rattenberg	2-6.12
Julresa till St. Petersburg	6-9.12
Julmarknad på Gammlia, Umeå	8-9.12

Umeå-avgångar:

20.10, 4.11, 17.11, 2.12 & 6.12

På kommande:

Almuñécar, Spanien	3-23.3
NHL, Toronto med Leo Komarov – reseledare Kaj Kunnas	30.3-4.4
Peru	10-25.4
Franska rivieran	19-14.4
Gardasjön	27.4-3.5

Allt detta och mycket, mycket mer...

Ta kontakt med oss för mer information eller om du vill boka!

www.ingsva.fi

Resebyrå Ingves & Svanbäck

Korsholm 020 7434 520

Närpes 020 7434 530

Jakobstad 020 7815 360

LOCUS

www.locus.fi

STOR EFTERFRÅGAN PÅ HYRESLÄGENHETER

1000-tals nöjda kunder kan inte ha fel!
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff [A]
Smedsgatan 13, 00150 Helsingfors
tel. (09) 17 17 44, fax. (09) 17 00 45
locus@locus.fi, www.locus.fi

FVM Service i Jakobstad erbjuder helhetsservice inom VVS-teknik

Är det dags för rörsanering?

Vi utför planering och installationer av

Vatten, avlopp och värme

Värmepumps- och oljeinstalleringar m.m.

Ta kontakt för besök samt kostnadskalkylering

Movägen 7,
68600 Jakobstad
tfn 06-781 0520
info@fvm.fi
www.fvm.fi

24h/dygn –
7 dagar i veckan
☎ 06-781 0528

Testamentet är ett vackert sätt att hjälpa

Redan en liten del av din egendom har stor
betydelse för de fattigaste människorna
i u-länder. Barn kan gå i skolan, de unga får
yrkesutbildning och kvinnor en möjlighet att
skaffa sig en utkomst.

Det är inte svårt att göra ett testamente.
Beställ en kostnadsfri informationsbroschyr:
020 787 1201
kundtjanst@kyrkansutlandshjalp.fi
kyrkansutlandshjalp.fi/testamente

KUH Kyrkans
Utlandshjälp

vi betjänar er
på svenska!

Hösterbidande i Härmä

Spasemester
149 € /2 dygn/pers.

Logi i dubbelrum, frukostar, 2 x buffettlunch eller -middag,
fri tillgång till spa och gym samt inträde till restaurangdansen.

Finland 100-semesterpaket
100 € /dygn/pers.

Logi i dubbelrum, frukost, Finland 100 -meny à la Härmä,
fri tillgång till spa och gym samt inträde till restaurangdansen.
Gäller till 30.12.2017

Vaasantie 22, Ylihärmä
Tfn (06) 483 1600
www.harmaspa.fi

UR EVANGELIET

”Inte kan väl bröllopsgästerna fasta medan brudgummen är hos dem.”

Läs mera i Mark. 2:18–22.

OM HELGEN

Befriade till sanning och kärlek

Tron på Kristus befriar oss från att grunda våra liv på egna gärningar, konventionella regler eller andras åsikter.

Kristus befriar från de trånga gränser som människorna sätter, men han binder sina efterföljare till sanningen och kärleken. Kristi kärlek är riktmärke för en kristen människas liv, handlingar och beslut.

RUNT KNUTEN

”Tillsammans över generationerna.”

De äldres dag i Korsnäs församlingshem onsdag 11.10 kl.13.30.

Keswick-möten

5-7.10.2017 kl. 18 i Missionskyrkan Observatorieg.18, Helsingfors
Tema: Urkyrkans hemlighet
Prof. Gunnar af Hällström

INSIDAN

Ansvarig redaktör:
Erika Rönngård,
040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!
Ludvig Andersson 044 050 3020, ludvig.andersson@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi
Kyrkliga annonser: 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi

BETRAKTELSEN BORIS SALO

FOTO: JOHAN SANDBERG

Fri-het

JAG VILL ge en introduktion till söndagens text. (Mark 2:18–22)

Först: Äktheten. Markusevangeliet är skrivet till ickejudar och ändå skiner den judiska talekonsten där igenom mer än i något annat evangelium. Jesus ord om brudgummen är ett exempel, en av många parallellismer där samma sak sägs på två olika sätt. Vi får genom Petrus återberättelse ta del av Jesus eget sätt att tala!

Sedan: Jesus anspråk. Åhörarna var bekanta med bilden av Gud som brudgummen och Israel som den utvalda bruden. Jesus talar om sig som brudgummen! Det är fest, bröllop; den messianska tiden är närvarande därför att Jesus är där! Gång på gång händer samma sak: Jesus gör anspråk på att vara Gud själv i mänsklig gestalt. Det går inte att vara neutral inför Jesus anspråk. Jesus samtidigt ansåg att han var en hädare, vad anser vi? Ännu: Nytt vin. Markusevangeliets två

första kapitel visar hur den traditionella livstolkningen inte kunde ta emot Jesus och det nya livet. Han kallade lärjungar till sig själv, han drev ut onda andar, han botade en spetälsk, han förlät synder och umgicks med de utstötta. Livet behövde förnyade vinsäckar där Jesus gick fram.

Till sist: Fastan. Det var inte dags att fasta när Jesus var fysiskt närvarande. Men han utgick ifrån att hans lärjungar skulle fasta. Ibland behöver vi koncentrera oss på det allra viktigaste och låta också kroppen förstå att vi söker Gud och hans vilja. Vi vill fasta, ta fasta på det som är viktigt. Men fastan står i livet tjänst, inte i den religiösa prestations- ivers tjänst. Därför gäller alltför fornkyrkans insikt att olikheterna i sättet att fasta visar på den kristna friheten.

■ BORIS SALO

Boris Salo är präst, författare och föreläsare och gillar bland annat äktenskapskurser och Alphakursen skarpt.

Just nu tänker han på ordet frihet. Är det så att sann frihet och sund tillhörighet är två sidor av samma sak?

Hans tips: Sök friheten i tillhörigheten till Jesus och hans ord ...

#bönetwitter

Låt mig Herre vara ”fri” och ”het” i din fri-het!

Följ Kyrkpressens bönetwitter på sökordet #bönetwitter
Veckans tweet är skriven av Boris Salo.

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
Amos 5:21–24

ANDRA LÄSNINGEN
Kol. 2:16–23

EVANGELIUM
Mark. 2:18–22

Adertonde söndagen efter pingst. Temat är ”En kristen människas frihet”.

PSALMFÖRSLAG

189, 404, 935, 904 (N).

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

CITAT

”Friheten i Kristus är en befrielse från ansvarslöshet, ett vuxenblivande. Vi behöver inte göra oss till hjälplösa barn genom att lägga allt i Hans händer. Vi kan tvärtom låta Honom vuxenförklara oss genom att Han lägger allt i våra händer. Det går att stillna, blunda och sakta sjunka in i insikten: Jesus lägger allt i mina händer.

När den varma tunga gåvan blir påtaglig – Jesus lägger allt i mina händer – inser jag att den gåvan rymmer en frihet större än allt annat. Den rymmer hela himlen.”

Maria Küchen i Söndagarna.

KALENDERN 6–12.10

ÄBOLANDS PROSTERI

■ **VÄSTÄBOLAND Pargas församlingsdistrikt:**
Sö 8.10 kl. 10: Högmässa i Pargas kyrka, Backström, Lehtonen. Predikan av Staffan Snellman från LFF.
On 11.10 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Backström, Lehtonen.
Nagu kapellförsamling:
Sö 8.10 kl. 11: Finskspråkig högmässa i Nagu kyrka, Granström, Ollila.
Korpo kapellförsamling:
Sö 8.10 kl. 15: Gudstjänst i Norrkata kyrka, Killström, Granlund.
Houtskär kapellförsamling:
Sö 8.10 kl. 11: Högmässa i Houtskär kyrka, Heikkilä, Heikkilä.
Iniö kapellförsamling:
Sö 8.10 kl. 13: Gudstjänst med nattvard i Aftonro, Vuola.

■ **ÄBO fre. 6.10 kl 9–18:** Kyrkoherdevalets förhandsröstning, Aurelia
sö. 8.10:
– **kl 12:** Högmässa, Domkyrkan. Sepponen, Lempa. Barnhörna. Kyrkkaffe
– **ca kl 13.30–20:** Kyrkoherdeval, Domkyrkan
– **kl 16:** Mässa, Kustö kyrka. Wikstedt, Lempa. Kyrkkaffe
– **ca kl 21** Valresultatet meddelas, Domkyrkan. Valnämnden strävar till att alla röster är räknade kl 21
ons. 11.10:
– **kl 10–12:** Familjecafé, Papinholma församlingshem
– **kl 13–15:** Café Orchidé, Aurelia
to. 12.10:
– **kl 9–11.30:** Familjecafé, Aurelia
– **kl 11.30:** Knattekyrka, Aurelia. Wikstedt, Danielsson
– **kl 18:** Bönegruppen, Aurelia

ÄLANDS PROSTERI

■ **HAMMARLAND 18 sö e pingst 8.10:** Högmässa kl 12

■ **JOMALA Sö 08.10 kl.11.00:** Högmässa S Äng , E–H Hansen , S Winé , A Karlsson

■ **MARIEHAMN SÖ 08.10 kl. 11.00:** Ungmässa i S:t Görans, G S, A L, Himlaliv.
SÖ 08.10 kl. 11.00: Sinnesroms-sa i S:t Görans, M P, L N, A L. OBS! Kaffeservering från kl. 14.00 i PRÄSTGÅRDSSALEN!
TO 12.10 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans, G S, J D.
Kyrktaxi mot beställning, tfn 19500.

■ **SUND-VÅRDÖ Söndag 8.10 kl. 11.00:** Högmässa i Sunds kyrka. Sirkka Liisa Enqvist, Kerstin Olsson.
Måndag 9.10: Pysselkväll för familjer i Sunds församlingshem kl. 18.00. Kati Juntunen.
http://sund-vardeforsamling.fi/

NÄRPES PROSTERI

■ **KORSNÄS Sö 8.10 11.00:** Gudstjänst i Kyrkan, Guy Kronqvist, Deseré Granholm. Gästpredikant: Stig-Erik Enkvist.
Sö 8.10 13.30: Andakt i Bukettens matsal, Stig-Erik Enkvist, Torvald Hjulfors och Guy Kronqvist.
Sö 8.10 15.00: Andakt i Andelsbankens klubblokal, Harrström, Stig-Erik Enkvist, Torvald Hjulfors och Guy Kronqvist.
Ti 10.10 10.00: Föräldra-barngruppen i Församlingshemmet.
On 11.10 kl.13.30: De äldres dag i församlingshemmet. Tema ”Tillsammans över generationerna”. Medverkande: Korsdraget, äldrerådet, skolelever från förr och nu, Johanna Björkman, Birgitta Norrvik, Deseré Granholm, Guy Kronqvist m.fl.
On 11.10 18.00: Skriftskola i Församlingshemmet.

■ **KRISTINESTAD kristinestadssvenskaforesamling.fi TO 5.10 kl 19:** Kyrkokörernas övningar inleds i L:fjärds och K:stads förs.hem. Välkommen med!
FR 6.10 kl 19: Ekumenisk bönesamling i Metodistkyrkan i Kristinestad
LÖ 7.10 kl 18: Församlingssafton i Sideby kyrka. Tema:”Kvinnor i Bibeln” med Jouni Sinisalo. Andra medv. Daga Sundman, Engström, Nilsson, Glädjedropparna.
SÖ 8.10 kl 10: Skördegudstjänst i Lappfjärds kyrka, Norrback, Engström, Martikainen, församlingens orkester, kantele,- gitarrgrupp, kyrkkaffe.
SÖ 8.10 kl 18: Knattekyrka i K:stads förs.hem. Stina, Inger, Markus, Olle.
SÖ 8.10 kl 18: Bibelsamtal i L:fjärds förs.hems klubbbrum med J.Martikainen
ON 11.10 kl 13: Pensionärssamling för L:fjärdsborna i Härkmeri bönhus med Siv o. Tom Bergman. Kaffeservering.
LÖ 14.10 kl 18: Församlingssafton i L:fjärds kyrksal. Johan Candelin talar ”Jorden runt med Kyrkan idag”. Norrback, Eklöf, Martikainen, damsånggruppen m.fl. Servering

■ **NÄRPES www.narpesforsamling.fi Närpes Lö 7.10 kl 18:** Aftonmusik i S:ta Maria.
Sö 8.10 kl 12: Högmässa Lövdahl, S.Lindén. Efteråt skriftskolektion i kyrkan.
Må 9.10 kl 13: Symöte i Rangsbyskyrka startar, Örn.
Fr 13.10 kl 18: Markusevangeliet som monologföreläsning med Boris Salo i Frans Henrikssonssalen (Mitt i stan).
Övermark To 5.10 kl 13: Gemensam pensio-närssamling i förs.hemmet.
Fr 6.10 kl 18.30: Karasamling i förs.hemmet, Blomberg.
Sö 8.10 kl 18: Knattgudstjänst Jakobsson, G.Lindén, dagklubben, barnledarna.

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54 VEGA

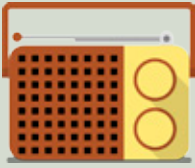
(med repris 9.10)
Fre 6.10 Anette Nyman, Pedersöre (repris från 29.9.2011) **Sö 8.10 9.03** Ett ord om helgen **Må 9.10** Nya psalmer. Karin Erlandsson, Mariehamn **Ti 10.10** Barbro Näse, Karis **Ons 11.10** Fred Wilén, Helsingfors **To 12.10** Helena Salenius, Helsingfors.

Aftonandakt kl. 19.15 VEGA

Fre 6.10 Gabriel Grönroos, Sibbo **Sö 8.10** En kristen människas frihet. Textläsare: Helena Hult och Johan Klingenberg. Producent: Patricia Högnabba (repris från 22.9.2002) **Må 9.10** Philip Hällund, Kökar (repris från 14.3.2017) **Ti 10.10** Eva Johansson, Mariehamn **Ons 11.10** Andreas Salminen, Helsingfors **To 12.10** Gunnar Särs, Vasa.

Gudstjänst kl. 13.03 VEGA

Sö 8.10. Högmässa med Lappträsk svenska församling. Predikant: Stina Lindgård. Kantor och körledare: John Emanuelsson. Körer: Barnklängen och kyrkokören. Textläsare: Hannes Vickholm. Förebedjare: Susann Stenberg.

KONSERT HELSINGFORS

Amigo Choral sjunger för världen

Kören Amigo Choral bjuder på psalmer i nya arrangemang söndagen den 8 oktober kl. 18 i Andreaskyrkan. Satsningen är en av tre konserter med olika artister som arrangeras av värdkyrkan, under temat ”Sjung för världen”. Intäkterna för söndagens konsert går till hjälparbetet bland flyktingar i Aten. Amigo Choral har cirka femtio medlemmar från Helsingfors med omnejd. Dirigent är **Sören Lillkung**. På psalmkvällen ackompanjeras kören av **Henrik Wikström**. Programblad å 10 euro säljs vid dörren.

Pörtom

Fr 6.10 kl 18: Cafékväll för kvinnor i förs.hemmet, Kerstin Mitts, Carling. **Sö 8.10 kl 10:** Gudstjänst Lövdahl, G.Lindén. **On 11.10 kl 18:** Finska gruppen i förs.hemmet, Sundqvist.

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ

Fr 6.10 kl. 20: Ungdomskväll i församlingshemmet, Englund. **Sö 8.10 kl. 14:** Gudstjänst, Englund, Brunell. Efter gudstjänsten fest för dem som under året fyller 70 eller 75 år. **Må 9.10 kl. 10:** Familjeklubben i församlingshemmet, Norrgård. **Må 9.10 kl. 13:** Andakt på Fyrgården, Norrgård. **Ti 10.10 kl. 13:** Missionssyfoeringen i församlingshemmet. **On 11.10 kl. 18:** Kyrkokören övar i församlingshemmet, Brunell.

KORSHOLM

8.10: **kl 10 Gudstjänst:** i kyrkan, Berg o. Nordqvist-Källström. **kl 14 Högmässa:** i Smedsby församl.gård, Berg o. Nordqvist-Källström. **kl 18-19.30 Qvinnoliv:** i Smedsby församl. gård, för kvinnor i åldern 30–65 år. Info H-M Hakala 0443226707. **9.10:** **kl 13 Missionssyfoeringen:** i Smedsby församl.gård. **12.10:** **kl 18 PsalmÅsång:** i kyrkan. Maria Westerling från Finska missionssällskapet medverkar. Sjung tillsammans med körer och orkester, servering i församlingshemmet. Välkommen med!

KVEVLAX

To 5.10. kl 9.15: Karakaffe i ds. **To 5.10. kl 18-20:** Talko för höstmarknaden i ds, gåvor till höstmarknaden kan inlämnas. **Fr 6.10. kl 10-17:** Höstmarknad för missionen i ds. Försäljning av grönsaker, rotfrukter, hembakt, gurksallad m.m. Lotteri. Servering. Gåvor mottas med tacksamhet! **Sö 8.10. kl 10:** Högmässa, De äldres kyrksöndag, skördetacksägelse, Bergström-Solborg, André. **On 11.10. kl 10:** Föräldra-barngrupp i ds.

MALAX

SÖ 8.10 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan. Tornberg, Lax. **MÅ 9.10 kl. 10:** Familjecafé i Socken. Arr. Folkhälsan. **MÅ 9.10 kl. 10:** Karacafé i KH. Arr. Äldrerådet och Folkhälsan. **MÅ 9.10 kl. 13:** Malax Kyrksockens 410-års dag. Fest i Yttermalax skola kl 13-15. Biskop Björn Vikström medv. **TO 12.10 kl. 19:** Amici in spiritu i KH.

PETALAX

Fredagsamling: fr 6.10 kl. 13 i församlingshemmet. Björklund, Brunell, Norrgård. Guy Kronqvist berättar om kyrkodagarna i Tyskland. Kontakten medverkar. Taxi. **Gudstjänst:** sö 8.10 kl.11. Björklund, Brunell. **Andakter:** to 12.10 kl.13 i Westerhemmet modul A. Kl 14. i Pensionärshemmet samlingssal.

REPLOT

Sö 8.10. kl. 10: Gudstjänst i Replot och kl. 12.30 högmässa i Björkö, Samuel Erikson, Kaski, Sten. **On 11.10. kl. 13:** Vi över 60 i Replot förshem, besök fr Kvevlax förs. pensionärsgrupp med Ruth Vesterlund, serv grupp Norra Vallgrund. **To 12.10. kl. 18.00:** Kör för alla i Replot förshem.

SOLF

Sö 8.10 kl. 10: Jubileumsgudstjänst Finland 100 år, Ann-Mari Audas-Willman, Heidi Lång, Wasa sångargilles seniorkör, dir. Stig-Gustav Forsbacka. **On 11.10 kl. 13:** Pensionärsträff. Ådalsbygden, berättelser och film varvat med musik, Christina och Karl-Erik Berg. **To 12.10:** Förbundet Kyrkans Ungdoms seniordag, lunch kl. 12 (Fredrikas), kl. 13 i fh, Olle Rosenqvist (Martyrkyrkans vänner) m.fl., kl. 14.30 kaffe, kl. 15.30 mässa i kyrkan.

VASA

TREFALDIGHETSKYRKAN Missionsafton: lö 7.10 kl 18 i stora förs.salen. Missionärerna Christina o Andrey Heikkilä berättar i ord o bild om missionsarbetet i Ryssland o Estland. Servering. **Knattekyrka med 4-årskalas:** sö kl 13 Brunell, Heikius. Vernissage av dagklubbssbarnens tavlor. Servering. **Morgonbön:** to 12.10 kl 9 Forslund, Andersson. **DRAGNÄSBÄCKS KYRKA Högmässa:** sö kl 11 med missionsstema-Ryssland. Jern, Andersson, Sandberg. Barnprogram. Kyrkkaffe. **SUNDOM KYRKA Barnkonsert:** lö 7.10 kl 16. Skolkören, dir Monica Heikius, kompband. Andakt Brunell. Servering.

PEDERSÖRE PROSTERI

ESSE

Fr 6.10 kl. 15: Pensionärsångarna i Essehemmet. – **kl. 20-24:** Konfirmandkväll i Fyren, hjälpledarna är med. **Sö 8.10 kl. 10:** Högmässa i kyrkan, Björk, Ravall. Textläsare Majvor Forsblom, dörrvärdar konfirmandgrupp. – **kl. 14:** Sammankomst i Punsar bönehus. – **kl. 18:** Kvällspredikan i Ytteresse bönehus, Joakim Förars. **Må 9.10 kl. 14:** Syfoeringen i Essehemmet. **On 11.10 kl. 19:** Öppen inbjudan till alla församlingsmedlemmar: Diskussionsstillfälle kring församlingens verksamhet, i församlingshemmet. Vad vill vi? Hur gör vi? Vem är med?

JAKOBSTAD

FR 6.10 kl. 19.00: In da house i Församlingscentrets ungd.uttr., Esselström. **SÖ 8.10 kl. 10.30:** Söndagsskola med små och stora i Församlingscentret. Gemensam lunch. **SÖ 8.10 kl. 12.00:** Högmässa i Jakobstads kyrka, Åstrand, Turpeinen, Östman, Kyrkokören. **SÖ 8.10 kl. 15.00:** Sammankomst i Skutnäs bönehus, Sture Vargh. **SÖ 8.10 kl. 17.00:** Fokus FEST i Församlingscentret, Björk, Ungdomsband, Lavi Öst, m.fl. Knytkalas. **TI 10.10 kl. 11.00-13.00:** Jakobstads kyrka öppen för bön och samtal.

TI 10.10 kl. 13.00: Tisdagssamling på Station I, Lars Lövdahl.

KRONOBY

Högmässa: sö 8.10 kl 10.00, Krokfors, Ellfolk-Lasén **Seniorcafé:** må 9.10 kl 9.00, gäst tf khde Jockum Krokfors

LARSMO

Fre 6.10 kl. 18 Sommarskriftskolan 2018: samlas i kyrkan (Obs platsen!). **Lö 7.10 kl. 19 Lördagssamling:** i församlingshemmet. Bo Ahlvin m.fl. medverkar. Servering. Barnpassning. **Sö 8.10 kl. 10 Högmässa:** i församlingshemmet (Obs platsen), Sjöblom. De äldres dag. Kyrklunch. Kyrkvård: Diakonidirektionen. Vinterskriftskolan deltar i gudstjänsten och fortsätter med lektioner. **Ti 10.10 kl. 17-19 Sködefest/basar till förmån för ny kyrkorgel:** i församlingshemmet. Skördeprodukter, hembakt, hantverk, loppis, lotteri m.m. Servering. Vi tar tacksamt emot varor ti 10.10 från kl. 8.00 i förs. hemmet. Arr. Orgelföreningen i Larsmo, konto FI32 4055 0011 7182 57. Varmt välkomna! **To 12.10 kl. 18.30 Kvinnocafé:** i Holm bönehus. Tema: ”Lovsjung vår Gud”.

NEDERVETIL

TO 5.10 kl 14.15: Andakt i Terjärv Vårdcenter, Store. **LÖ 7.10 kl. 18.30:** Höstmöten och 4G i fh, Erik Vikström, Kyrkokören och barnprogram. **SÖ 8.10 kl. 9.00:** Frukost i fh. **SÖ 8.10 kl. 10.00:** Högmässa, Store, Vikström, Smedjebacka och KU:s blåsorkester dir. Ingmar Byskata. Efter högmässan kyrkkaffe och bibelstudium i fh med tema ”reformation eller förnyelse”, Vikström. **TO 12.10 kl. 14.00:** Andakt med HHN i Sandbacka Vårdcenter, Store, Smedjebacka.

NYKARLEBY

GEMENSAMT Loppis 5-6.10: Nykarleby fh, to kl 16-20 o fre kl 10-18 **Sorgegrupp to 12.10 kl 17:** Jeppo fh, för hela församlingen **Retreatdag sö 22.10:** Larsmo, anmäl senast 10.10: Marianne, 0408687051 **Bibelhelg 13-16.10:** se hemsidan el. nästa KP. Arr. Slefis lokalavdelningar o Nykarleby församling **CENTRUM Lö kl 18 Konsert:** kyrkan, kammarkören Psallite, andakt Edman **Sö kl 10 Högmässa:** Edman, Ringwall, Pedersöre Sångkör –**kl 12 Bygudstjänst:** Kovjoki bönehus, Edman, Ringwall –**kl 18 Samtal i soffan:** fh, Bengt Rönnback, Majvor Grönroos, Henrik Östman, ”Kan man tro?” **Må kl 18 Kenyamissionen:** fh, Mission i Ryssland, Ralf Lindfors **Ti kl 13 FMS Mission:** fh **To kl 13 Samtalsgrupp för män:** fh –**kl 13.30 Besöktjänsten:** Hagalund **MUNSALA Lö kl 18 Lovsång o förbön:** fh, lina Mattila. Obs. dagen! **Sö kl 18 Gospelkonsert:** kyrkan, Singsby Sångkör, Kvevlax Sångkör, Helsingbykören, Barbora Xu o Otto Palmborg, 22 e **On kl 13.30 Symöte:** prästg. **To kl 14 Församlingscafé:** Monäs klubblokal, Sundstén

JEPP0

Sö kl 10 Högmässa: Östman, Lönnqvist, Pensala strängband –**kl 14 Möte:** bönehuset, Gustav Åbonde, Uno Lundgren, Kronoby strängband **Må kl 12-13 Läseklubben:** biblioteket, för 6-8 åringar, anmäl genast till Linda Sjö, 050 462 9090 **To kl 13 Missionssymöte:** bönehuset, gäst Marianne Asplund

PEDERSÖRE

www.pedersoreforsamling.fi **Fr 6.10 kl 14:** Andakt i Pedersheim, Manskören, dir. N-O Frantz **Fr 6.10:** Ingen ungdomssamling i Kyrkhemmet i Bennäs, välkommen istället till till cafékväll på lörd. **Lö 7.10 kl 19:** Cafékväll med LP-bandet i Kyrkhemmet i Bennäs, servering av salt & sött, andakt Mi Lassila **Lö 7.10 kl 19:** Sammankomst i Lepplax bykyrka, Martti Vähäkangas, tolkning, servering **Sö 8.10 kl 10:** Högmässa med nattvard i kyrkan, Tonfallet, lit. Erikson, pred. Häggblom, Sandstedt-Granvik, textläsare Anders Salo, dörrvärdar Lövv **Sö 8.10 kl 10:** Söndagsskolorna i Källby bönehus och Sundby byahem startar **Sö 8.10 kl 15:** Sammankomst i Flynnängens bönehus, Rune Östman **Må 9.10 kl 13:** Symöte i Källby bönehus, Anna Dahlbacka **Ti 10.10 kl 13.30:** Symöte i Hedbo seniorboende **Bibelhelg med Eskil Hofverberg från Sverige:** Lö 14.10 kl 14 och 19 Möten i Kyrkostrands församlingshem, Sö 15.10 kl 10 Gudstjänst med predikan i kyrkan, efteråt kyrklunch i församlingshemmet, kl 12.30 Möte i församlingshemmet

PURMO

Lö 7.10 kl. 9.30: Kvinnofrukost i Zion. **Sö 8.10 kl. 10:** Gudstjänst i kyrkan, Ralf Salo, Portin, Granvik. – **Kl. 12:** Högmässa i Ävist bykyrka, Ralf Salo, Portin, Blomqvist. **Må 9.10 kl. 19.30:** Salamu i Ävist bykyrka. **On 11.10 kl. 19:** Mariamoment i prästgården. **To 12.10 kl. 14:** Andakt i Sisbacka pensionärshem, Portin, Johansson. **Fr 13.10 kl. 13:** Kort nattvardsmässa i kyrkan, Portin, Johansson.

TERJÄRV

SÖ 8.10 kl 10: Gudstjänst,Niklas Wallis,kantorn. **Höstdagar:** i Kortjärvi lö 14-sö 15.10.

REGION 2

DOMPROSTERIET

BORGÅ

LÖ 7.10 KL. 16: KNATTEKYRKA i Lilla kyrkan, Smeds, Helenelund **SÖ 8.10 KL. 10:** GUDSTJÄNST i S:t Olofs kapell, Pellinge, Smeds, Helenelund **KL. 12.15 OBS!** HÖGMÄSSA i domkyrkan med prästvigning, skrivtolkad, Björn Vikström, Lindgård, Puska, Tollander, Söderström, Borgå kammarkör. Gunvor Flykts gudstjänstgrupp, Anne-Maj Westerlund. Kollekt. **KL. 18:** KVÄLLSMÄSSA i Lilla Kyrkan, Björkholm-Kallio, Evening Mess **TO 12.10 KL. 19:** KÖRKONSERT i Lilla kyrkan – Varla Voce, dir. Jarkko Yli-Annala, orgel Reidar Tollander. Fritt inträde. **12.10 KL. 19:** LUTHER I ENRUM i domkapitlets sal. En monolog om Martin Luther med skådespelaren Johan Fagerudd.

LAPPTRÄSK

sö 8.10 kl. 12: Radierad högmässa i kyrkan. Svenska Pensionärsföreningen Östra Nylands distrikt, De äldres dag, Marthornas kyrkogångsdag. SL, JE, SS, Cantando, Liljendal kyrkokör, Barnklängen. Kyrkkaffe i Kycklings. **on 11.10 kl. 10-11.30:** Café Källaren, SS **to 12.10 kl. 18.30:** Tjejgruppen i församlingshemmet, Elin Lindroos

LILJENDAL

lö 7.10 kl. 10.30-12.30: Nappeklubben i Mariagården, GN **sö 8.10 kl. 12:** Gemensam högmässa med Lappträsk svenska församling i Lappträsk kyrka, radierad. Ingen egen högmässa. SL, JE, SS, Liljendal kyrkokör, Cantando, Barnklängen. Kyrkkaffe i Kycklings **ti 10.10 kl. 10:** Vuxen-barn i Mariagården, GN

LOVISA

Lö 7.10 kl. 13: Bokcafé i hotell Degerby. Maria Björkgren-Vikström och Thomas Rosenberg diskuterar boken ”Den radikale Paulus” av Marcus J. Borg och John Dominic Crossan **Sö 8.10 kl. 10:** Högmässa i kyrkan, K af Hällström, S af Hällström **Ti 10.10 kl. 11-13:** En Euros Café i församlingshemmet **Ti 10.10. kl. 18:** Bibelstudiegruppen i församlingshemmet **To 12.10 kl. 8.30:** Morgonkaffe i Tikva

PERNÄ

Sö 8.10: – **kl. 10 Högmässa i kyrkan:**, Robert Lemberg, Marcus Kalliokoski – **kl. 16-18 Barnens kyrkäventyr och 4-åringarnas födelsedagsfest i kyrkan:**, Minna Silfvergrén, Marcus Kalliokoski **To 12.10:** – **kl. 18 ”En kväll om Israel”:** med Robert Lemberg i Sockenstugan **Fr 13.10:** – **kl. 10-11.30 Café Mikael i Mikaelstugan:**, Ingegerd Juntunen **Fr-Lö 13-14.10 Barnläger:** för lågstadiesbarn i samarbete med 4H i Prästgården. Mer information via skolorna och 4H klubbarna.

SIBBO

Mer information på Sibbo svenska församlings hemsida www.sibbosvenskaforsamling.fi **Lö 7.10 kl. 18:** Musik vid helgmålsringningen. Musik efter att klockorna vid helgmålsringningen tystnat. Sibbo kyrka. Mauriz Brunell. **Sö 8.10 kl. 10:** Mässa i Norra Paipis bykyrka. Helene Liljeström, Lauri Palin. **Sö 8.10 kl. 12:** Mässa i Sibbo kyrka. Kyrkokören medverkar. Liljeström, Palin, Brunell. **Må 9.10 kl. 16:** Bandklubb. För unga (åk 5-) som är intresserade av att musisera i band. Åk 5-6 kl. 16-19, åk 7- kl. 19. Lauri Palin, tfn 050 4010678. **Må 9.10 kl. 19:** Vikings veranda. En samtalsgrupp för män i Prästgården. Patrik Frisk. **On 11.10 kl. 12:** Sjueuros lunch i Kyrkobys församlingshem. Andakt, Sara George, Palin.

HELSINGFORS PROSTERI

JOHANNES

Mer information på Johannes hemsida: www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes **Fr 6.10 kl. 10-11.30:** Musikle i Hörman, Högbergsgatan 10, gatunivån. För barn över 1 år. Hollméus. **kl. 12.15-13.30:** Veckolunch i Högbergsgården, Högbergsgatan 10 E. Välkommen på middagsbön i Johanneskyrkan kl. 12. **Sö 8.10 18 söndagen efter pingst kl. 10:** Högmässa i S:t Jacobs kyrka. Westerlund, Repo-Rostedt, Henricsen. S:t Jacobskören. Kyrklunch. **kl. 12:** Högmässa i Johanneskyrkan. Lindström, Westerlund, Enlund. Manskören Manifestum. Kyrkkaffe. **kl. 18:** Musik i Johannes. Konsert till minne av tonsättaren Erik Fordell (1917-1981). Nina Fogelberg, sopran, Almqvist, Enlund. **Må 9.10 kl. 10-11.30:** Babyrytmik i Hörman, Högbergsgatan 10, gatunivån. För barn under 1 år. Hollméus. **kl. 13:** Samtalsgruppen i Majblomman, Mannerheimvägen 97. Stefan Djupsjöbacka. **Ti 10.10 kl. 10:** Start från Kiasma för Tenalautfärden, endast för anmälda. **kl. 12:** Lunchmusik i Gamla kyrkan med Anne Havunen. **kl. 13.30-14.30:** Musikle för 0-2 åringar i Bokvillan, Tavastvägen 125. Hollméus. **kl. 18:** Mariavesper i Johanneskyrkans krypta. Busck-Nielsen, Lindström, Enlund. **On 11.10 kl. 10-11.30:** Musikle i S:t Jacob. Kvarnbergsbrinken 1. Hollméus. **kl. 14-15.30:** Diakoniträffen i S:t Jacobs församlingssal. Salenius. **kl. 18:** Veckomässa i Gamla kyrkan. Busck-Nielsen, Lindström, Enlund. **kl. 18-20:** Aktualitetskväll – Hur kan jag som frivillig stöda flyktingar? med Heidi Juslin-Sandin. Plats: Johannessalen, Högbergsgatan 10 D. **kl. 18.30-19.30:** Samtal inför söndagen i S:t Jacobs kyrka. **To 12.10 kl. 13.30-14.30:** Musikle för 1-5 åringar i Bokvillan, Tavastvägen 125. Hollméus. **kl. 17.30:** Kristen meditation i Johanneskyrkan. Repo-Rostedt. **kl. 17.30-19:** Vintersvenska, diskussionsgrupp för nybörjare på svenska i Hörnan, Högbergsgatan 10, gatunivån. Lönnqvist. **Middagsbön i Johanneskyrkan vardagar kl. 12.** **MATTEUS** **Matteus hemsida:** www.matteus.fi **Pastorskansliet har öppet:** må, ti, to, fr kl. 9-14. **Matteuskyrkan:** är öppen ti, on, to, fr kl. 10-14. Kom och sitt ner i lugn och ro, tänd ett ljus eller njut av en kopp kaffe. Aulacafét är också öppet. Välkommen. **MATTEUSKYRKAN Åbohusvägen 3** **Sö 8.10 kl. 10:** högmässa, Johan Hallvar, Mimi Sundroos. Söndagsskola. Kyrkkaffe i Olavussalen. **Ti 10.10 kl. 18.30:** Matteus kyrkokör övar i Matteussalen. Mera info: Mimi Sundroos, 040-5840296. **On 11.10 kl. 15-18:** Öppet hus för ungdomar. **On 11.10 kl. 15.30-17:** VårTon (1 vän), Mimi Sundroos. **On 11.10 kl. 18:** MU-mässa, kort mässa med bönevandring. Ungdomar medverkar. Kyrkkfika efteråt. **To 12.10 kl. 13-14.30:** torsdagsträffen, Johan Hallvar. En grupp för Dig som vill ha trevlig gemenskap med sång och samtal. Kaffeservering, 3euro. **Kaffe på plattan:** lö 14.10 kl. 12.30-14 utanför Matteuskyrkan. Vi bjuder på kaffe, te, saft och bulle. Vi erbjuder möjlighet till samtal och förbön. Kyrkan är öppen och du kan i stillhet sitta där en stund. Du är också välkommen med och hjälpa till. Mera info: Carita Riitakorpi och Henrika Lemberg. **Församlingsretreat:** 10-12.11.2017 Vi erbjuder möjlighet att delta i retreat på retreatgården Snoan. Retreatledare är kaplanen Monica Heikel-Nyberg. Retreaten inleds på fredag kväll och avslutas på söndag eftermiddag. Vid behov ordnas gemensam transport. Anmlan till kansleti e-post matteus.fors@evl.fi eller tel. 09 2340 7300 (några platser kvar). Pris: 100€. **Familjeklubben i Nordsjö:** samlas på torsdagarna kl. 9.30-12, Sjökortstranden 6. Ledare Marianne Bergström.

KONSERT JAKOBSTAD

Samuel Ljungbladh uppträder

I samband med Jeppis Jazz Festival uppträder den svenska soulartisten **Samuel Ljungbladh** i en gospel-konsert i Schaumansalen den 11 oktober.

Han backas upp av Jacob Gospel med **Mikael Svarvar** som dirigent, Novia Gospel Group samt en rytm- och blåssektion. Novia Gospel Group är en projektkör från yrkeshögskolan med nio sångare som genom detta projekt gör stilstudie i gospel och soulmusik. Arrangör är Jazzoo och Yrkeshögskolan Novia.

PETRUS www.petrusforsamling.net

Fre 6.10
kl. 10 Musiklek i Haga: En rolig stund för dig med barn 0–5 år. Kaffe och smörgås. Varje fredag. Hagasalen, Vesperv. 12.
Maria Gauffin, Ester Rudnäs
kl. 18 Ungdomssamling: Häng med i Petrus Youth! Massa spännande som händer under året. Vi träffas i Hagasalen, Vesperv. 12.
Lö 7.10
kl. 10 Torpet-brunch: Kom och njut av en härlig lördagsförmiddag på Café Torpet. Brunch får du för 11,50€ och Torpet hittar du på Köpingsv. 48. Kl. 10–14. Nästa brunch den 21.10. Välkommen!
Sö 8.10
kl. 10 Högmässa: Munksnäs kyrka, Tegelst. 6. Kass. Kyrkkaffe.
kl. 12 Högmässa: Aggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12. Kass. Kyrkkaffe.
kl. 16.30 Puls: Södra Haga kyrka, Vesperv. 12.
kl. 16.30 Barnkyrka: För barn i åldern 3–7 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12.
kl. 16.30 CoolKids: För alla i åldern 8–13 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12.
Må 9.10
kl. 10 Babyliv: För dig som just blivit förälder. Samtal, musik och fika. Varje måndag. Hagasalen, Vesperv. 12. Pia Lindholm, Ester Rudnäs
kl. 19 Samtalsgrupp för män: För män i alla åldrar. Gruppen träffas en gång i månaden i Hagasalen på Vesperv. 12. Ledare Stig-Olof Fernström
Ti 10.10
kl. 9 Morgonandakt: Andakt, bön, lovsång. För alla. Varje tisdag. Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

kl. 10 Musiklek i Malm: En rolig stund för dig med barn 0–5 år. Kaffe och smörgås. Varje tisdag. Malm kyrkas församlingssal, Kommunalv. 1. Pia Lindholm
kl. 19 Litteraturkväll i Månsas: Fri diskussion kring boken ”Barnet från ingenstans” av Kari Rosvall och Naomi Linehan. Du behöver inte ha läst boken. Vi träffas i Månsas kyrka, Skogsbacksv. 15. Ledare Aicka och Micke Nyström
Ons 11.10
kl. 11 Familjecafé: Lunch, lek, samtal. Varje onsdag kl. 11–14, fritt och droppa in då du kan. Café Torpet, Köpingsv. 48. Ester Rudnäs
kl. 13 Bibelftermiddag: Bengt Lassus undervisar. Vi dricker kaffe, ber och sjunger. Hagasalen, Vesperv. 12
kl. 13.15 Petrus barnkör: Grupp 1 för barn i förskola – åk 2. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda. Kom med och testa!
kl. 14.15 Petrus barnkör: Grupp 2 för barn i åk 3–5. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda. Kom med och testa!

kl. 19 Encounter – lovsångskväll: En kväll av lovsång och bön. Hagasalen, Vesperv. 12
To 12.10
kl. 9 Morgonbön: Tanke för dagen, bön, lovsång. Torsdagar i Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.
kl. 10 Öppet hus: Diakonissa anträffbar kl.10–11.30 på Café Torpet, Köpingsv. 48. Varannan torsdag.
kl. 18.30 Alpha: Alphakurs på Café Torpet, Köpingsv. 48. Elva torsdagar med mat, föredrag och goda samtal
kl. 18.30 Petrus vokalsemble: För dig som sjungit i kör tidigare. Varannan torsdag. Aggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12. Peter Hilli
Övrigt
Familjefrukost: En skön lördagsmorgon för alla barnfamiljer. God frukost, goda samtal och massor av leksaker. Nästa gång 14.10 kl.9.30. Hagasalen, Vesperv. 12
Traditionell Kvinnobrunch: i Hagasalen, Vespervägen 12 A, Helsingfors. Lö 28.10 kl. 10.30
Varmt välkommen!
Anmälan till kansliet, 09–2340 7100 (må, ti, to, fre kl. 10–13 och ons 13–16) eller till britta.lassus@gmail.com
Församlingsretreat: 3–5.11. Hålls på Snoans retreatgård. Anmälan är öppen, platserna går åt fort. Anmälan och mera info på www.petrusforsamling.net/forsamlingsretreat

HELSINGFORS PROSTERI

Lö 25.11. kl. 10–18 Tvåspråkig rekreationsdag på Villa Hvittorp: för mammor till funktionshindrade barn. I samarbete med Esbo och Vanda församlingars handikapparbete. På programmet avkoppling, andakt, måltider, kaffestunder, bastubad och kamratstödsgrupper. Bindande anmälan före 10.11 till ysk. diakoni@evl.fi eller 09–23402538, mera info Maria Hall-Pänttjäja 09–2340

SÅNG HELSINGFORS

Lovsånger och bönevandring

Den 5 oktober kl 19 ordnas Lovsångsafton i Matteuskyrkan i Helsingfors. På programmet står nya och gamla lovsånger, bönevandring och servering. Medverkande är **Mimi Sundroos, Ulla-Stina Henricson, Henrika Lemberg, Juho Kankare och Uffe Strandvik** (musiker).

Kvällen ordnas av Matteus församlings sånggrupp VårTon. Servering och kollekt till förmån för Kyrkans Utlandshjälp.

GRANKULLA

To 5.10 kl. 9.30–10.30 Lovsångs- och förbönsgrupp: i övre brasrummet, Catherine Granlund.

Fr 6.10 kl. 17.30 Andakt: för ungdomar i kyrkan, Daniel Nyberg, Marlen Talus-Puzesh, Heli Peitsalo.

Kl. 18 Ungdomskväll: i Klubb97, Marlen Talus-Puzesh.

Sö 8.10 OBS! Ingen högmässa kl.12: Kl. 18 Kvällsmässa: Daniel Nyberg, Heli Peitsalo. Furaha-kören medverkar. Kvällsté i nedre salen.

Ti 10.10 kl. 9.30 Familjelyktan: i Sebastos, Yvonne Fransman, Heli Peitsalo.

kl. 9.30–11 Diakonimottagning: och bröddutdelning.

Kl. 13 Sångstund för pensionärer: i nedre salen, Barbro Smeds.

Kl. 13.30 Tisdagsträffen: i övre salen. Wittenberg i bilder Nådens År 2017, Catherine Granlund.

Kl. 15 Glad idag: tvåspråkig men-talvårdsgrupp i Sebastos, Catherine Granlund.

Kl. 16 Under ytan: Grupp för ungdomar i Klubb 97, Marlen Talus-Puzesh och Ulrik Sandell.

Kl. 18 Graziakören: i övre brasrummet, Heli Peitsalo

On 11.10 kl. 13.30 Kyrkosyfoöreningen: i övre brasrummet.

To 12.10 kl. 9.30–10.30 Lovsångs- och förbönsgrupp: i övre brasrummet, Catherine Granlund.

Lö 14.10 kl. 10.30–12.30 Kvinnobrunch: i Betlehemskyrkan, Bolagsvägen 33. Denna gång Hemlig gäst. Anm. gärna senast 7.10 till catherine.granlund@evl.fi, tfn 050 439 3208. Anmäl specialdieter. Frivillig avgift. Arr. Grankulla sv. frs och Grankulla metodistförsamling.

27–29.10 Församlingsretreat på retreatgården Snoan i Lappvik, Hangö: Som retreatledare fungerar Elsa Tenhonen. Tema: Med tomma händer. Pris 80 € (160 € för andra än församlingens medlemmar).

Anm. före 13.10 till kyrkoherdeämbetet tfn 09 5123722.

KYRKSLÄTT

Fr 6.10 kl. 9.30–11.30: Eesti-Emme i Fredbergets klubblokal, Mytvägen 1 C 33.

Fr 6.10 kl. 13–15: Effa för barn i åk 3–4 på Hörnan.

Sö 8.10 kl. 11: Tvåspråkig högmässa med välsignelse av frivilliga medarbetare i Kyrksläotts kyrka.

Må 9.10 kl. 13.30–15: Seniorgruppen möts 2 gånger per månad på Mikaeligården, Doktorstigen 5.

Må 9.10 kl. 18.30: Sång och bön i koret i Kyrksläotts kyrka med Lars-Henrik Höglund.

Ti 10.10 kl. 10–13: Tisdagscafé i Prästängens klubblokal, Grandalavägen 2.

On 11.10 kl. 15–17: BC på Hörnan för åk 7 och uppåt.

To 12.10 kl. 10–11: Knatterytmik i invånarparken Stubboet, Munkgränden 4.

To 12.10 kl. 15–17: Hörnan MC, för barn i åk 5–6 på Hörnan.

Kyrkoherdeämbetet öppet må-to kl. 9–15. Fredagar stängt. Tel. (09) 8050 8292. Epost kyrkslatts.svenska.forsamling@evl.fi. Mera info på www.kyrkslattsvenska.fi

TAMMERFORS

Sö 8.10 kl 12: Högmässa på Torppa lägergård i samband med församlingens familjeläger. Kim Rantala, Anna Arola.

Adress Torpantie 29, Ylöjärvi. Om du behöver skjuts, kontakta diakon Eila-Sisko Helisma, tel. 050 5272290.

Ti 10.10 kl 10–12: Mammor, pappor och barn i SvH

Ti 10.10 kl 13.30–15.15: Tisdagsklubben i SvH

Ons 11.10 kl 13: Onsdagskaffe i SvH, Rainer Backström: Vad berättar kyrk-klockorna för oss

Ons 11.10 kl 18.30: A-män i Ilkko. Skjuts kl 18 från Gamla kyrkan.

VANDA

FR 6.10 kl. 9.30–12.30 Barnens kyrkostund, Myrbacka kyrka/S:t Martins kapell

FR 6.10 kl. 14.00: Veckomässa i Folkhälsanhuset

Sö 8.10 kl. 10: Högmässa, Helsing kyrka S:t Lars, A. Paavola, N. Fogelberg

Sö 8.10 kl. 12: Mässa i Taizéanda, Myrbacka kyrka/S:t Martins kapell, A. Paavola, N. Fogelberg

Ti 10.10 kl. 13–17: Pysselcafé för barn i åk. 3–6, Strömfärv. 13, Myrbacka

On 11.10 kl. 9.30–12: Myrbacka kyrka S:t Lars, A. Paavola, N. Fogelberg

On 11.10 kl. 14.15: De Vackraste Andliga Sångerna, Folkhälsanhuset, A. Ekberg

FR 13.10 kl. 19: Regnbågsmässan, Helsing kyrka S:t Lars, J. Juntumaa, K. Andersson, A. Paavola, M. Fagerudd, A. Ekberg.

Efter mässan tespervering i Bagarstugan. **Ungdomskvällar:** i Bagarstugan, ons udda veckor kl.18–21

Sällskaps- och brädspelskvällar: ons jämna veckor kl.18 i församlingens utrymmen, Vallmov. 5 A, 2 vån.

RASEBORGS PROSTERI

EKENÄSNEJDENS SVENSKA

Sö 8.10: – kl. 10 Högmässa: Ekenäs kyrka. Cleve, Lindroos.

– kl. 12 Gudstjänst: Bromarvs kyrka. Westersholm, Lindroos. De äldres kyrksöndag med lunch efteråt i församlingshemmet.

– kl. 18 Kvällsmässa: Tenala kyrka. Cleve, Lindroos.

Info: www.ekenasnejdensforsamling.fi

INGÅ

Fre 6.10: – kl. 18.00 Israeliska danser: i församlingenshemmets källarvåning. Unnérus.

Lö 7.10: – kl. 15.00 Tiornas kalas för alla som har fyllt eller fyller 10 år i Ingå detta år: i församlingenshemmet. Man behöver inte anmäla sig till festen men ifall man har någon matallergi får man gärna meddela detta per e-post inga.kansli@evl.fi.

Sö 8.10: – kl. 10.00 Högmässa: i Degerby kyrka. Sjöblom, Nygård. Kyrkkaffe på Rosenberg.

To 12.10: – kl. 9.30–11.30 Familjecafé: i församlingenshemmets källarvåning. Eklund.

– kl. 13.00 Församlingsträff: i Prästgården. Taipalus, Sjöblom.

– kl. 18.00 Kyrkofullmäktige sammanträder: i församlingenshemmet.

KARIS-POJO

Andakt, To 5.10: kl. 12.45 i Mariahemmet, Pojo.

Gudstjänst/högmässa; Sö 8.10: kl. 10 i S:t Katarina kyrka, Karis.

kl. 12 i S:t Maria kyrka, Pojo

Kvällsmässa, To 12.10: kl. 19 med Taizé-sånger i Svartå kyrka.

Mera info: www.karis-pojoforsamling.fi

ESBO STIFT

LOJO

Församlingens kör har startat: Övningar på måndagar kl 18 i Virkby kyrka. Välkommen med. Ta kontakt till Sanni Kronqvist via sms tel. 050 3822 491.

Sö 15.10. kl 13: Högmässa i Lojo kyrka. Kyrkkaffe och taxi, tel 044 0432 684, kontakt senast dagen innan.

Ti 24.10. kl 18.00: Temakväll i Virkby kyrka. Skolans och kyrkans samarbete. Maria Björkgren-Vikström. Kvällsté.

KÖRÖVNING JOMALA

Prova på körsång!

Har du funderat på att sjunga i kör men inte vågat eller hunnit ta första steget? Jomala församling bjuder in till en ”provapåattsjungaikör-kväll” torsdagen 5.10, i samband med kyrkokörens övning. Vi börjar med fika kl.18.30 och fortsätter sedan med körövning fram till 20.30. Man får gärna anmäla sig till kantorn men kan även droppa in oanmäld.

Konsert till minne av Erik Fordell

I år har det förflutit 100 år sedan tonsättaren Erik Fordell föddes. Denne Finlands genom tiderna mest produktiva kompositör studerade kyrkomusik, komposition och orkestrering i Helsingfors, men kom att utföra sitt livsverk främst som musikpedagog och musikskribent i Karleby.

Fordell komponerade så gott som dagligen och särskilt under sitt sista levnadsår 1981. Hans omfattande produktion består av orkesterverk, kör- och solosånger, kammarmusik, piano- och orgelverk med mera.

Vid konserten i Johaneskyrkan i Helsingfors söndag 8.10 kl. 18 framförs solosånger och orgelverk från 1950-talet till slutet av 1970-talet, bland annat en trilogi beställd till Gamla kyrkans 150-årsjubileum 1976. Vid konserten medverkar Nina Fogelberg med sång och Johanes församlings kyrkomusiker Dag-Ulrik Almqvist och Sixten Enlund. Inträdet är fritt.

Julstämning åt okända sjöfarare

Sjömanskyrkan har förmedlat julklappar åt ”okändasjöfarare” under 141 år. Denna julklappstradition lever fortfarande starkt. Sjömanskyrkorna i vårt hemlands kuststäder, samt kyrkorna i Holland, Belgien, Storbritannien och Tyskland förmedlar en hemtrevlig julstämning för dem som tillbringar sin jul på havet.

Finlands Sjömanskyrka r.f. erbjuder även i år möjlighet att skicka julklappar åt sjöfarare. Gåvorna kan levereras senast 30.10.2017 till Sjömanskyrkan i Nord-sjö, adress Proviantgatan 4, 00980 Helsingfors eller till

närmaste sjömanskyrka.

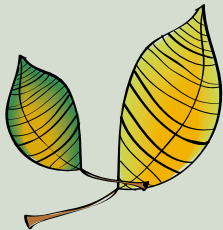
Istället för ett paket kan man också ge en penningdonation. Sjömanskyrkan i Finland använder de insamlade medlen för att göra finska julpaket åt sjöfarare. Priset för ett paket är då 15 euro. Penninggåvan kan skickas till Sjömanskyrkans konto: Nordea FI91 1745 3000 0222 79 NDEAFIHH. Skriv 3052 som referensnummer eller ”Julklapp åt sjöfarare” i meddelandefältet.

Tilläggsuppgifter: www.merimieskirkko.fi
Ett varmt tack till alla sjöfarares vänner!

■ SJÖMANSKYRKAN RF

Visste du att ...

Kyrkpressen sparar skog!

Tidningen trycks på ett finländskt miljömärkt papper som till största delen består av returpapper.

KP.
K Y R K P R E S S E N

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Fast anställd
magisterstuderande söker
ett i/nära H:fors centrum.
Max 750€. Tel. 040 5837574/
Caroline

Studerande söker boende i
Vasa under praktiktid vecka
45-51. Alla boendesorter av
intresse, helst centralt. Rökfri,
djurfri! Ring
0400532223/Ellen

En lugn och trevlig tjej som
studerar på andra året önskar
hyra en etta (runt 30kvm) i
Vasa centrum, hyra max
550€/mån. Tel: 0509131056,
ta kontakt!

UTHYRES

Stiftelsen Lillesgården erbjuder
förmånliga pensionärsbostäder
(ettor) i Nordsjö, ej servicebo-
ende. 0505903780 tis-to 9-12.

2 rum och kök i separat hus i
lantlig miljö på gåavstånd till
Esbo centrum. Genast ledig.
Ring 0505989152.

Tvåa på Drumsö uthyres, nära
metron. Nyrenoverad. Hyra
1100€/mån. Tel. 0405028067

2 rum, kök, 61 m², 3.vån.
uthyres i Gesterby, Kyrkslätt.
Hyra 725 e/mån plus vatten
och el.
Tel. 045-1607151

Tvåa med badkar, balkong o
hiss intill Brunnsparken. Hyra
1310€/mån. Tel:
040-5118628/ Toni

GUDESTJÄNSTERNA HÅLLS i Heliga hjärtats kapell i Berghäll. FOTO: LINA FORSBLÖM

Nystart för Slef i Berghäll

Söndagen den 10 septem-
ber 2017 samlades drygt 100
personer till mässa i Heliga
Hjärtats kapell i Berghäll,
Helsingfors. Det var samti-
digt också premiär med sön-
dagsskola för barn. Det blev
en ljus och glädjande ny-
start för SLEF:s högmässor

i huvudstaden. SLEF:s hem-
landsledare Albert Hägg-
blom fungerade som liturg,
medan dess styrelseord-
förande Ingvar Dahlbacka
predikade. Bland övriga
medverkande kan nämnas
Niklas Lindvik, som fung-
erade som kantor, och kö-

ren Evangelivox under led-
ning av Mikaela Malmsten-
Ahlsved.

Efter mässan hölls häls-
ningstal av Teemu Haataja,
pastor med ansvar för Sleys
verksamhet i Heliga Hjär-
tats kapell (på finska: Py-
hän Sydämen kappeli) samt

Johan Westerlund, kyrko-
herde i Johannes församling
på vilkens område mässor-
na i Berghäll sker. Högmäs-
sorna och söndagsskolan är
öppna för allmänheten och
fortsätter varannan söndag.

ALBERT HÄGGBLOM

**I MIN
FÖRSAMLING**

LEDIGA TJÄNSTER

Vasa kyrkliga samfällighet
rekryterar en

**KYRKAN⁺
I VASA**

BYRÅSEKRETERARE

i arbetsavtalsförhållande tillsvidare.

Länk till ansökningsblanketten:
<https://rekry.evl.fi/rekryse/#/joblist?unitId=1433>

Ansökningstiden går ut 18.10.2017 kl. 16.00.

vasaevl.fi

Nykarleby församling

söker en **diakon/
diakonissa** på heltid.
Ansökningstiden
utgår 20.10.2017.
Mera info fås på för-
samlingens hemsida
[www.nykarlebyfor-
samling.fi](http://www.nykarlebyfor-samling.fi)

STENHUGGERI LEVANDER

-nya gravstenar
-gravering
-borttagning av gravsten
-återmontering av gravsten
-förgyllning/försilvring
-rätning
-slipning

EN MINNESVÄRD VISAR
VÖRDNAD OCH VÄRDIGHET
Rönnebackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel.09 387 6284

MED FINKÄNSLIG SAKKÄNNEDOM FRÅN ÅR 1945

BEGRAVNINGSBYRÅ

ARMAS BORG & Co Ab

Annegatan 12 00120 HELSINGFORS
www.arnasborg.fi

Tel 612 9890
Jour 0400 977 000

Med omtanke och värdighet
ombesörjer vi allt i samband med begravningar

ENEBERGS

BEGRAVNINGSBYRÅ

Strandgatan 2, Mariehamn
Tel 19 028 Jour 24 h
www.enebergs.ax

Sedan
1957

Medlem av Finlands
begravningsbyråers förbund

KUNGÖRELSE

KYRKAN I HELSINGFORS

Helsingfors kyrkliga samfällighets **gemensamma
kyrkofullmäktige** sammanträder torsdagen den
12 oktober 2017 klockan 18 i Församlingarnas hus,
Tredje linjen 22.

En förteckning över ärenden som kommer att
föredras vid sammanträdet är från och med 4.10.2017
framlagd på anslagstavlor vid Helsingfors försam-
lingars pastorsexpeditioner och på den kyrkliga sam-
fällighetens anslagstavla, adress Tredje linjen 22.

Föredragningslistan och protokollet kan läsas på
webben: www.helsinginseurakunnat.fi/hallinto.
Föredragningslistan publiceras ca en vecka före mötet
och protokollet ca en vecka efter respektive möte.

Helsingfors, den 2 oktober 2017
Ordförande

Vad varje nära anhörig borde veta?

Fritt informationspaket samt kostnads kalkyl hos oss

ESBO BEGRAVNINGSBYRÅ

Esbo centrum | Esboplatzen 7
Tel (09) 7002 4828 | info@espoonhautaustomisto.fi
www.espoonhautaus.fi

BEGRAVNINGSBYRÅ HAUTAUSTOIMISTO

WERTHMANN

Fullständig begravningservice sedan 1912

KARIS
Köpmansg. 18, 044 509 1817

EKENÄS
Gustav Wasas g. 14, 044 509 1818

HANGÖ
Bulevarden 9, 044 509 1819

INGÅ, SJUNDEÅ
044 509 1817

DEJOUR 24 h 0400 473 391

Hedra minnet

**Begravningstjänster
med tiotals år
av erfarenhet.**

**Blomsterarrangemang,
unika kistor,
urnor.**

Nu även i BORGÅ.
Vi rekommenderar
tidsbeställning.

Blomster- och Begravningstjänst
P. Borg & Co 30 år

Fredsgatan 25, Borgå, tel. 010 322 0080
Stora Byvägen 27, Sibbo, tel. 09 239 2882
www.borg.fi • info@borg.fi • info.porvoo@borg.fi

INKAST MARIA SUNDBLOM-LINDBERG

Påklädd

VI HAR inte fått klä oss själva särskilt länge. Under tusentals år var det killarna som bestämde vad som passade sig och vad som var snyggt. Flickors fötter har bundits, kvinnors midjor har snörjts och platåskor har hindrat damer att fly. Korsetterna i stål och valben deformerade inte bara inre organ, de deformerade också själen. Friheten att röra sig, att springa, att hoppa och att rida var pojkarnas privilegium. Kvinnor i fält och krig som någon gång, av praktiska skäl, drog på sig ett par byxor anmälades och arresterades för att byxorna var oanständiga och avslöjade figuren. Det var ju lite märkligt eftersom det dåtida modet var blottlagd hud, djupa dekolletage och accentuerade stjärtar. På 1890-talet utlystes ett undantagstillstånd i Frankrike när det gällde brudar och brallor. För att säkra vinster na i det framtida Tour de France och minska olyckor fick flickor börja cykla med byxor.

På 1900-talet åkte inte bara kjollängden upp och ner, även byxorna, och särskilt jeansen, blev allas, men fortsättningsvis finns det mycket märkligt med kvinnor och kläder. Antingen klär vi på oss för mycket eller så klär vi på oss för lite. Kan faktiskt inte minnas en enda notis eller artikel där det stått att människors kläder har orsakat en kriminell handling men när det gäller flickor minns jag för många.

1988 VIGS de första kvinnorna i Finland till prästäm-betet. Vuokko har designat ämbetsdräkten men det finns inget av det vilda och kvinnliga, som man annars förknippar med Vuokko, i den designen. Jackan är rak och går över stjärten. Över bysten är det fyra lager ylle. Kjolen är om möjligt ännu rakare och går till vaden. Under jackan har man en sladdrig och tunn polo. Hela dräkten utstrålar motvilja: vi går med på att ni blir präster men låt det bli en tydlig skillnad mellan riktiga präster och kvinnliga präster, och det kvinnliga ska vi göra allt för att dölja. Kaftanen, mannens ämbetsdräkt, har däremot samma smickrande effekt på manskroppen som fracken, och det går inte att ta miste på vad man jobbar med. Men tjejvarianten hade inget prästigt över sig och den funkade aldrig för mig. Den kändes som ett plagg som förminskade både mig och mitt ämbete och det kändes som om det också var meningen. Jag sydde uppen egen klänning.

2008 FÖRSÖKER sig Kirsima-ri Kärkkäinen på en me- ra kvinnlig variant. Det är fortfarande svårt. Det finns ännu en motsägelse mellan statusen präst och statusen kvinna. Är det för kvinnligt förloras ämbetsstrovärdig- heten och är det tvärtom så göms kvinnan. Nu har den totalt intetsägande po- lon iallafall ersatts med en prästskjorta och man får välja mellan byxor och kjol. ”Ljusstrålen”, dvs den dekoration som finns över jackan, distraherar mig, men du kan i alla fall cykla till din vigsel.

Min egen prästklänning är det absolut äldsta plag- get i min garderob, men den är fortfarande en klar favorit. Inte bara för att den är snygg utan för att den är ideologisk. Den är tydligt kyrka och den är tyd- ligt ämbete, men den är också kvinnorörelse. Den är feminism, för jag valde att klä mig själv.

Maria Sundblom Lindberg är psykoterapeut, präst och publicist.

UPPFOSTRAN REFLEXION

Nyanser i kristen fostran

Med förväntan läste jag arti- keln om vardagstron i barn- familj i Kp 38/21.9.2017. Det är beundransvärt att föräld- rar är måna om att prata om Jesus och om sin tro med sina barn, samt be och läsa ur bar- nens Bibel. Även det att för- äldrarna inser att det barnet får lära sig i skolan inte räck- er för att leda till en Gudsre- lation. Besvikelsen låg i att in- tervjun var så ensidig. Det ha- de varit intressant att läsa och få tips om olika sätt att fostra sina barn i den kristna tron. Vi är en familj som från barnens födelse har tagit med barnen till kyrkan. Det grundar sig i att vi föräldrar behöver den kraft för veckan som högmäs- san ger: vägledning från Guds ord och förlåtelsen som ges oss i nattvarden. Av praktis- ka orsaker följer barnen med!

Vi människor mår bra av rutiner, därför har vi satt in kyrkobesök och söndagssko- la som en självklarhet i bar- nens hobbylista. Det är något vi som familj gör tillsammans varje vecka. Att förvänta sig att barnen vill börja gå i kyrkan när de är tillräckligt gamla för att sitta stilla tror jag inte fung- erar, men nog att de fortsät-

ter att gå när vanan finns från att de är små. Många försam- lingar har pysselhörnor, böck- er och leksaker, liturgiska ut- klädningskläder som barnet kan låna och leka med under gudstjänsttiden. Vår familj har under vissa perioder haft med oss leksaker och sysselsättning som har fyllt upp en hel bänk- rad, det finns det oftast rum för. Under predikan eller efter söndagsskolan får barnen äta sin matsäck som vi tagit med. Det är fascinerande att se hur barnen tidigt lär sig att till ex- empel bläddra i psalmboken och sjunga med i liturgin. Barn märker de små uttrycksfor- merna, härmar och snappar fort upp liturgins rytmer. Våra barn har som ett- och tvåår- ingar kunnat följa med präs- tens handrörelser, göra kors- tecken och knäppa händer- na. Gå tillräckligt långt fram så barnet kan se bra.

Jag tror även att det är bra för barnen att ha ett kristet sammanhang, se att det finns andra barn som tror på Jesus. I möte med andra barn i sko- lor och daghem finns det än- då mest av dem som ifråga- sätter deras tro. Skrämmas- de tidigt i skolåldern har vä-

ra barn fått svara på frågor om sin tro och stå upp för sin rätt att tro. Har barnet då in- te ett sammanhang, kan bar- net lätt få för sig att det bara är i vår familj vi tror så här. Som föräldrar får vi fråga ef- ter verksamhet i församlingen som stöder hemmets kristna fostran. Dit kan barnen även bjuda med sina vänner. Det kommer en tid av frågor, tvi- vel och då barnet behöver för- djupning i tron. För barn från kristna hem tror jag den ti- den många gånger kommer före skriftskolåldern. Där lig- ger vår utmaning som föräld- rar och församling.

LILLY-ANN HAGNÄS-ANTTILA
Helsingfors

Svar: Hej! Jag tycker det är in- tressant med olika perspek- tiv på det här ämnet och skul- le också gärna ha haft med fler olika tankar i min arti- kel. Tyvärr lyckades det in- te just den här gången. Där- för vill jag tacka för att du de- lar med dig av dina egna er- farenheter!

EMELIE WIKBLAD
Redaktör

MORALISK RELATIVISM

En svag och naiv gud

”Församlingens gåva till mig” (som jag betalar själv via kyrk- skatten) den 28.9. hade två deprimerande inslag: Svan- te Lundgrens lovord till bi- skop Björns bortförklaringar av Guds ord och Patrick Wing- rens (PW) glada budskap om att vi själva får bestämma vad som är guds vilja i vår tid, för Bibeln är inte tillförlitlig. Sam- ma tema på sätt och vis.

PW:s gud är så svag att han inte har kunnat kommuni- cera sitt budskap till Bibelns för- fattare, så de skulle ha förstått vad han menade. Inte ens Je- sus visste alltid vad han talade om. Han var ju ett ”barn av sin tid” enligt PW. Gud är också så naiv att han tror att syndi- ga människor är så kärleksful- la och kloka att de själva kan klura ut vad som är hans vilja. Och detta är PW:s glada bud- skap: vi får själva bestämma vad som är kärleksfullt och guds vilja! Om vi är ödmju- ka böjer vi oss för den all- männa opinionen eller riks-

dagen. Vox populi – vox dei. Det man gillar i Bibeln köper man, det man inte gillar har kommit dit på grund av dålig lyhördhet för vad anden ta- lat. Detta är inget annat än för- svar för moralisk relativism. Så främmande för vad Bibeln lär om sig själv!

Det säger sig självt att med en sådan bibelsyn, så kan vi inte heller veta om det är sant att Jesus dog för våra synder och vi blir frälsta av nåd al- lena. Tänk om Jesus miss- uppfattade sin uppgift? PW:s teologi gör livet bekvämt och smärtfritt, det är bara att föl- ja med strömmen i kärlekens namn, men när det blir allvar håller den varken att leva el- ler dö på.

Och jag skrev gud med li- tet g, för den gud som PW för- kunnar är en avgud som inte är värd att äras.

HÅKAN SALO
Yttermark

TIDNING RESPONS

Tack Kyrkpressen!

Då pressen mest får motta kritik vill jag i stället pas- sa på att framföra ett varmt tack till Kyrkpressens re- daktion som ständigt le- vererar en läsvärd och ar- gumenterande tidning av hög klass. I det nummer (39) som jag just läst finns en fin kolumn av Patrick Wing- ren om hur Bibeln borde lä- sas. Bibeln är inte skriven av Gud utan av oss människor med vår ofullkomlighet och bundna till vår tid, fast an- den viskar inom oss. Om- fattar vi den tanken, skri- ver Wingren, blir Nya tes- tamentet så mycket rikare.

Svante Lundgren ger en utmärkt recension av Bi- skop Björns nya bok. Ut- gående från biskopens tes om kärleken som det cen- trala lyfter Lundgren bl a fram bokens synpunkt att Bibelns fördömande av homosexualitet baseras på den tidens dominans och underordning (lärare-lär-

VAD MENAS?

Vad betyder ”jytky”?

Vad betyder ordet ”jytky”? Om man är chefredaktör för den enda svensksprå- kiga kyrkliga tidningen bor- de man ju kunna uttrycka sig på det SVENSKA språ- ket! Alternativ komma med en ”översättning” inom pa- rentes!

ANNELI EKHOLM
Borgå

Svar: Ordvalet som för- virrat fanns i förra leda- ren. ”Jytky” syftar på det uttryck som myntades av partiordförande Timo Soi- ni i samband med Sann- finländarna valframgång i riksdagsvalet 2015. Det an- vänds sedan dess rätt all- mänt i betydelsen ”skräll”, ”övertäckning”.

MAY WIKSTRÖM
Chefredaktör

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förse med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma in- lägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insän- darna är 1 200 tecken. Redaktionen för- behåller sig rätten att förkorta insändar- na. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

NAZISM GÖTEBORG

”Nazism är ett brott mot mänsk- ligheten, inte en åsikt.”

Sveriges kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke i sitt öppningstal på bok- mässan i Göteborg.

LEDAMOT SVENSKA AKADEMIEN

Teologen på stol nr 9

”Hon har breda interna- tionella utblickar, hon be- sitter en gedigen bild- ning i det kristna tän- kandets historia, och hon har dessutom den i det svenska akademiska landskapet ganska säll-

synta förmågan att på ett djuplodande och kvalifi- cerat sätt kunna relatera teologiska och filosofiska frågeställningar till varan- dra”, skriver Signum om nyheten att teologen **Jay- ne Svenungsson** efterträ- der **Torgny Lundgren** på stol nummer nio i Svens- ka Akademien.

CD 20€

VAD JAG ONSKAR JAG VETAT

innan vi gifte oss

?

GARY CHAPMAN

Nyhett!

154 sidor **18€**

BETH
WISEMAN

Hvort som bryggeren er kølet

Nyhets!

391 sidor 25€

 Inbunden 128 sidor **24,90€**

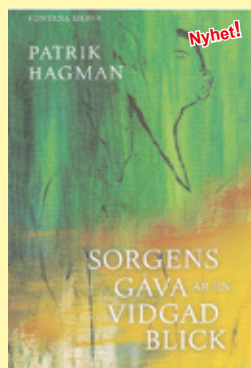
Nyhet! **368 sidor 25,€**

Två män i en gammal by

Nyhets!

HOLGER NILSSON

107 sidor 19,50€

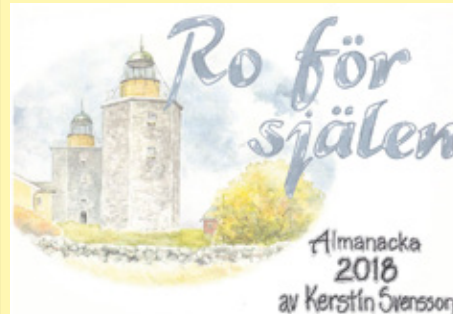

Patrik Hagmans son dör i cancer sex år gammal. Bara något år efter dör hans fru i en plötslig hjärnblödning. Från att leva familjeliv blir han helt ensam. Om hur tron påverkar sorgen och hur sorgen påverkar tron. Det är en berättelse om vad som blir kvar. Läs fortsättningen av boken.

188 sidor 27,90€

10€ /st 16€/ 2 st 29€/5st

Akvarell målningar med bibeltexter av Kerstin Svensson **12,90€ / st.**

Alla Tiders julkortpaket med 40st. olika kortmotiv, ljus, blommor, landskap, Jesu födelse, barn, m.fl samt 5 stycken nya dubbla kort ingår i paketet.

Ditt pris **22€**

Om Du beställer vårt Nya kortpaket och julkortspaket får du Gratis Finlandssvenska Vägghalendern för 2018 värde 10€

Kulspetspennor

☐ st. Var dag är en sällsam gåva

☐ st. Blott en en dag

á 1,30€/st. 4 st. á 5€

Dagens Lösen för 2018

Den lilla finlandssvenska Andaktsboken
som berör med bibelord och 9,80€
en bön för Årets alla dagar.

I församlingens bibelstudiegrupp ombuds en kvinna läsa högt ur Fjärde Mosebok: "Ni har gråtit inför Herren och sagt: Vem skall ge oss kött att äta? Därför skall nu Herren ge er kött att äta. Ni skall få äta, inte bara en dag, inte två dagar, inte fem dagar, inte tio dagar, utan en hel månad, ända tills köttet kommer ut genom näsan på er och det äcklar er." Då gör hon en paus, titlar upp och säger: "Är inte det här LCHF-dieten?"